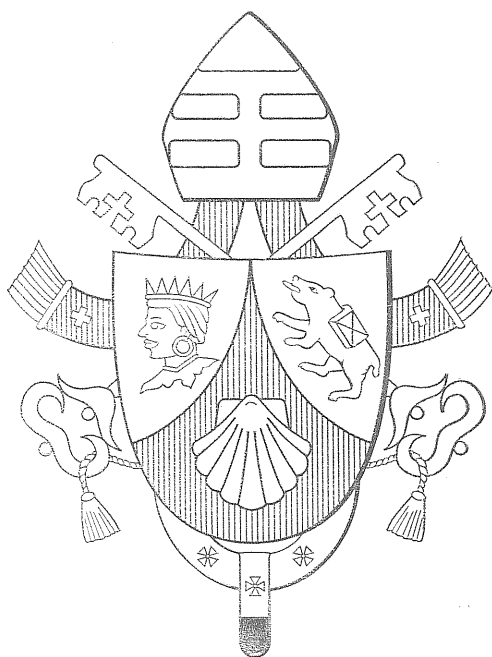

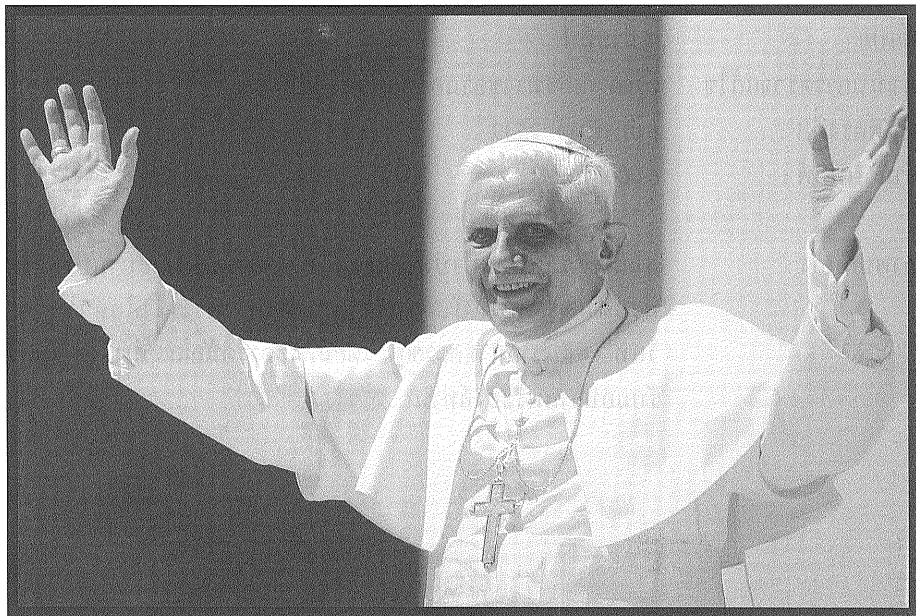
พระสมณสาสน์

ขององค์สมเด็จพระสันตะปาปาเบเนดิกต์ ที่ 16

“พระเจ้าคือความรัก”

DEUS CARITAS EST

“พระเจ้าคือความรัก”

พระสมณสาสน์ฉบับแรกของ
สมเด็จพระสันตะปาปาเบเนดิกต์ ที่ 16

พระสมณสาสน์ของสมเด็จพระสันตะปาปาเบเนดิกต์ ที่ 16 “พระเจ้าคือความรัก”

ผู้แปล : ว.ประทีป
ดำเนินการตรวจแก้ไข : สถาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย
พิมพ์ครั้งที่ 1 : กุมภาพันธ์ 2549
จำนวนพิมพ์ : 6,000 เล่ม

ภาพปกหลัง : สมเด็จพระสันตะปาปาเบเนดิกต์ ที่ 16 ทรงลงพระนามประกาศ
พระสมณสาสน์ฉบับแรกของพระองค์ “พระเจ้าคือความรัก”
วันที่ 25 ธันวาคม ค.ศ. 2005 โดยมีพระคาร์ดินัลเลโอนาร์โด ซันดรี
รับมอบจากพระองค์ท่าน

จัดพิมพ์โดย : สภามวลชนคาทอลิกประเทศไทย

122/11 ข.นาครสุวรรณ ถนนพริ ย่านนาวา กรุงเทพฯ 10120
โทร. 0-2681-3900 ต่อ 1801 โทรสาร 0-2681-3900 ต่อ 1802
E-mail : thecatcom@loxinfo.co.th, www.udomsarn.com

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์อัสสัมชัญ

51 ซ.โอเรียนเต็ล บางรัก กรุงเทพฯ 10500
โทร. 0-2233-0523, 0-2268-1646 ถึง 7 โทรสาร 0-2235-1045
บาทหลวงวรยุทธ กิจบำรุง ผู้พิมพ์/ผู้โฆษณา 2549/2006
บาทหลวงสุพจน์ ฤกษ์สุจริต ผู้จัดการ

รูปเล่ม : เขียวฟ้า มนต์แก้ว

คำนำจากผู้จัดพิมพ์

สมณสาสน์เป็นวิธีสั่งสอนเก่าแก่แห่งธรรมประเพณีของบรรดาอัครสาวกต่อมวลคริสตชน ด้วยเหตุว่าข้อเขียนนั้น สามารถกระจายแพร่หลายไปยังพระศาสนจักรท้องถิ่นในวงกว้างได้อย่างทั่วถึง ข้อเขียนหรือจดหมายของบรรดาอัครสาวกและผู้นำพระศาสนจักรหลายฉบับ ได้รับการจัดเข้าในสารบบพระคัมภีร์ ถือว่าเป็นการเผยแสดงของพระเป็นเจ้าผ่านทางจดหมายนั้น ดังปรากฏอยู่ในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่

สมเด็จพระสันตะปาปาเบเนดิกต์ ที่ 16 ทรงออกพระสมณสาสน์ฉบับแรกแห่งพระสมณสมัยของพระองค์ เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม ค.ศ. 2005 เนื้อหาย่อมจะต้องมีความสำคัญและซ่อนนัยยะของสิ่งที่อยู่เบื้องลึกแห่งพระทัยของพระองค์ท่าน สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทยได้จัดพิมพ์พระสมณสาสน์ฉบับนี้ขึ้นเพื่อเผยแผ่คำสอน และพระปรีชาญาณของพระองค์ท่าน ในการที่จะตอบคำถามสำคัญๆ ที่ผู้คนอยากได้รับคำตอบจากพระเป็นเจ้าและพระศาสนจักร

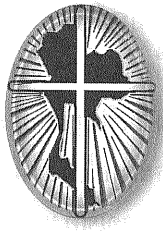
ขอเชิญผู้อ่านได้ค้นพบความรักของพระเป็นเจ้าที่พระสมณสาสน์ฉบับนี้สื่อถึงเรา และได้รับการสัมผัสด้วยความรักจากพระเป็นเจ้าเสมอไป

สื่อมวลชนคาทอลิกประเทศไทย

20 กุมภาพันธ์ 2006

การจัดพิมพ์นี้ได้รับความเห็นชอบจาก
สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย

สารบัญ

หน้า

อารัมภบท

7

ภาค 1

9

เอกภาพของความรักในการสร้างและในประวัติศาสตร์แห่งการไถ่กู้

- ปัญหาเรื่องภาษา
- “Eros” และ “Agape” ต่างกันแต่เป็นหนึ่งเดียวกัน
- ความใหม่แห่งความเชื่อในพระคัมภีร์
- พระเยซูคริสต์เจ้า-องค์ความรักอวตารของพระเจ้า
- รักพระเจ้าและรักเพื่อนมนุษย์

ภาค 2

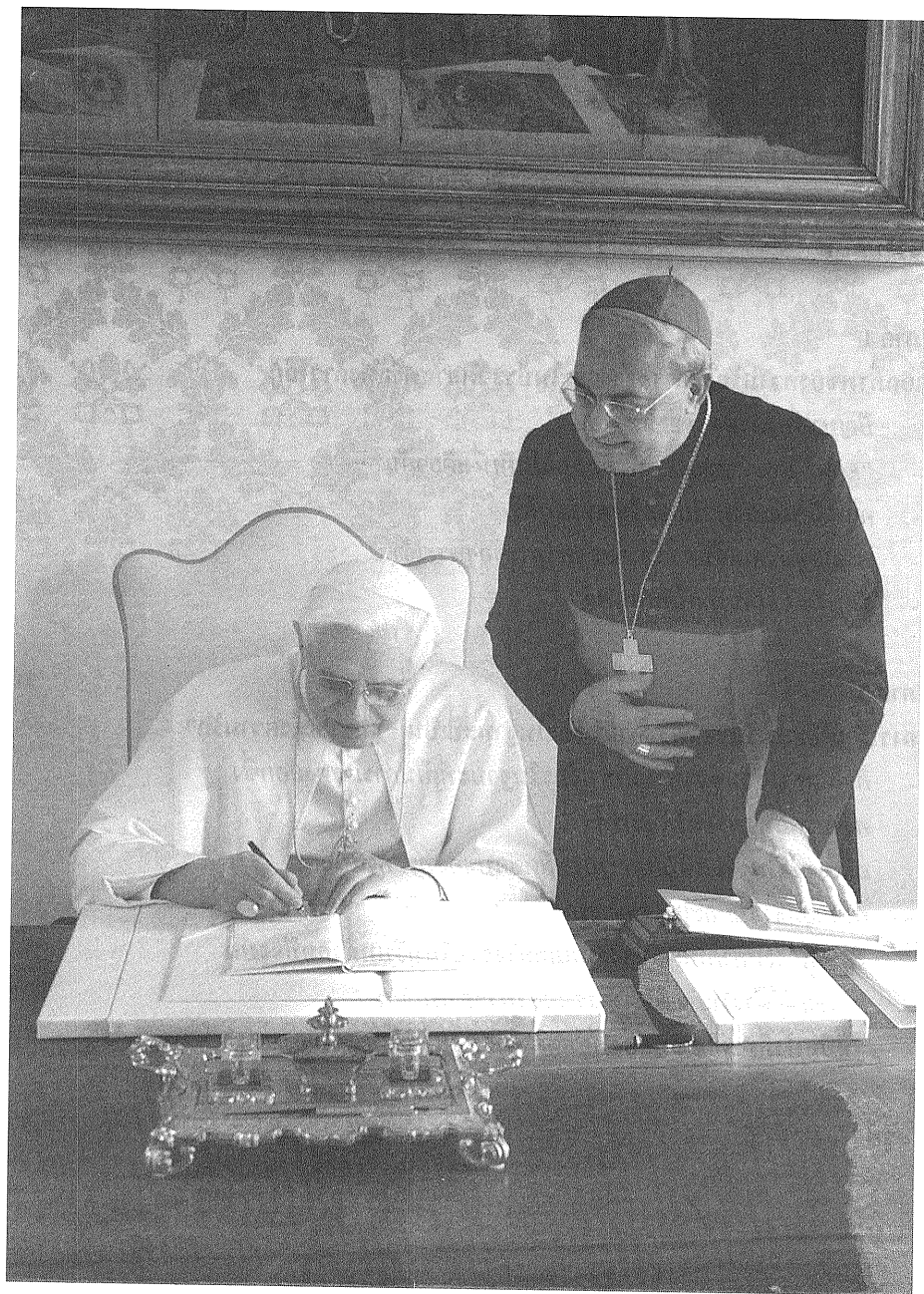
31

การปฏิบัติความรักของพระศาสนจักรในฐานะที่เป็น “ชุมชนแห่งความรัก”

- กิจกรรมตถากรรมของพระศาสนจักรในฐานะที่เป็นการแสดงออกซึ่งความรักแห่งพระตรีเอกภาพ
- เมตตาภิเษกในฐานะที่เป็นความรับผิดชอบของพระศาสนจักร
- ความยุติธรรมและเมตตาธรรม
- โครงสร้างหลากหลายของงานเมตตาธรรมในบริบทสังคมปัจจุบัน
- ความแตกต่างในกิจกรรมตถากรรมของพระศาสนจักร
- ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่องานเมตตาธรรมของพระศาสนจักร

สรุป

57

“พระเจ้าคือความรัก”

พระสมณสาสน์ฉบับแรกของสมเด็จพระสันตะปาปาเบเนดิกต์ ที่ 16

อารัมภบท

1. “พระเจ้าคือความรัก ผู้ที่ดำรงอยู่ในความรักก็ดำรงอยู่ในพระเจ้า และพระเจ้าก็ดำรงอยู่ในผู้นั้น” (1 ยน 4:16) คำกล่าวจากจดหมายฉบับที่หนึ่งของนักบุญยอห์นนี้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงแก่นแท้ของความเชื่อคริสตชน: เป็นภาพลักษณ์ของพระเจ้า ซึ่งสืบเนื่องต่อไปถึงภาพลักษณ์และเป้าหมายสุดท้ายของมนุษย์ ในประโยคเดียวกันนี้ นักบุญยอห์นยังกล่าวสรุปถึงชีวิตคริสตชนด้วยว่า: “เราได้เข้ามารู้จักและเชื่อในความรักของพระเจ้าที่ทรงมีต่อเรา”

เราเชื่อในความรักของพระเจ้า : คำกล่าวประโยคนี้คริสตชนสามารถแสดงออกถึงการตัดสินใจที่สำคัญในชีวิต การที่เราเป็นคริสตชนไม่ใช่เพราะผลแห่งการเลือกหรือเพราะความคิดเลอเลิศอะไรของเราเอง แต่เป็นการเผชิญกับเหตุการณ์หรือบุคคลซึ่งเปิดมิติใหม่และแนวทางที่แน่นอนใหม่แห่งชีวิตให้แก่เรา พระวรสารของนักบุญยอห์นอธิบายเหตุการณ์ดังกล่าวด้วยคำพูดที่ว่า “พระเจ้าทรงรักโลกถึงกับประทานพระบุตรองค์เดียวของพระองค์ เพื่อคนที่เชื่อในพระองค์ สมควร

ที่จะ...มีชีวิตนิรันดร์” (3:16) ในการยอมรับแก่นแท้แห่งความรัก ความเชื่อ คริสตชนยึดถือแก่นความเชื่อของชนชาติอิสราเอล ในขณะเดียวกันก็ให้ความหมายที่ลุ่มลึกและกว้างขึ้น ชาวียที่มีใจศรัทธาจะสวดทุกวันด้วยพระวาจาจากหนังสือเฉลยธรรมบัญญัติ (Deuteronomy) ซึ่งไขแสงดวงใจในการมีชีวิตของพวกเขา: “จงพึงเถิด ชนชาติอิสราเอลเอ๋ย พระเจ้าของเรามีพระเจ้าเดียว เจ้าจงรักพระเจ้าของเจ้าด้วยสิ้นสุดจิตใจ สิ้นสุดวิญญาณและสิ้นสุดกำลังของเจ้า” (6:4-5) พระเยซูทรงรวมบัญญัติที่ให้รักพระเจ้าและรักเพื่อนมนุษย์เป็นหนึ่งเดียวกันดังที่ปรากฏในหนังสือ เลวีนิติ (Leviticus) : “ท่านจงรักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตนเอง” (19:18; เทียบ มก 12:29-31) เพราะว่าพระเจ้าได้ทรงรักเราก่อน (เทียบ ยน 4:10) รักจึงไม่เพียงแต่ “คำสั่ง” แต่เป็นการตอบสนองต่อความรักที่พระเจ้าเสด็จเข้ามาใกล้ชิดกับเรา

ในโลกของเราที่พระนามของพระเจ้าบางครั้งถูกนำเอาไปเชื่อมโยงเข้ากับการแก้แค้น ความเกลียดชังและการใช้ความรุนแรง สาสน์นี้ถือว่าเหมาะสมแก่กาลเวลาและมีความสำคัญยิ่ง ด้วยเหตุนี้ ในสมณสาสน์ฉบับแรกเราจึงอยากกล่าวถึงความรักที่พระเจ้าประทานอย่างท่วมท้นมายังเรา และเราจะต้องแบ่งปันความรักนี้กับผู้อื่นด้วย นี่คือเรื่องใหญ่ใจความที่สมณสาสน์สองภาคฉบับนี้กล่าวถึงและเอกสารทั้งสองภาคนี้มีความเกี่ยวข้องกันอย่างลึกซึ้งด้วย ภาคแรกของสมณสาสน์ค่อนข้างจะเจาะจง เพราะในวาระเริ่มต้นสมณสมัยของเรา เราต้องการชี้ให้เห็นความจริงสำคัญอย่างชัดเจน เกี่ยวกับความรักที่พระเจ้าประทานให้มนุษย์อย่างเร้นลับและแบบให้เปล่า อีกทั้งการเชื่อมโยงภายในระหว่างความรักนั้นกับความรักของมนุษย์ ภาคสองของสมณสาสน์จะเป็นรูปธรรมมากกว่า เพราะมีการพูดถึงการปฏิบัติของพระศาสนจักรในเรื่องพระบัญญัติของความรักที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ ประเด็นนี้ค่อนข้างซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งกันมาก ซึ่งหากจะพูดกันให้ชัดเชิ้อแล้ว ก็คงจะเลยมกรอบสมณสาสน์ฉบับนี้ เราต้องการเน้นปัจจัยพื้นฐานเพียงบางประเด็นเท่านั้น เพื่อเป็นการเรียกร้องให้โลกฟื้นฟูพลังและปณิธานขึ้นใหม่ที่ตอบสนองต่อความรักของพระเจ้า

ภาค 1

เอกภาพของความรักในการสร้างและในประวัติศาสตร์แห่งการไถ่กู้

ปัญหาเรื่องภาษา

2. ความรักของพระเจ้าที่มีต่อเรานั้นเป็นสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานสำหรับชีวิตเรา ซึ่งความรักนี้ก่อให้เกิดคำถามสำคัญว่า พระเจ้าเป็นใครและเราเป็นใคร เมื่อพูดถึงกันถึงประเด็นนี้เกิดมีภาษาเรื่องภาษาขึ้นมาทันที ทุกวันนี้คำว่า “รัก” กลายเป็นคำที่มักจะใช้กันบ่อยที่สุด และใช้กันอย่างผิดๆมากที่สุดเช่นกัน เพราะเป็นคำที่เราตีความไม่เหมือนกัน แม้ว่าสมณสาสน์ฉบับนี้จะพูดถึงความรักตามความเข้าใจและการปฏิบัติ ที่มีอยู่ในพระคัมภีร์และขนบธรรมเนียมปฏิบัติของพระศาสนจักรเป็นหลัก เราก็ไม่สามารถที่จะตัดความหมายของคำว่า “รัก” ออกไป จากความหมายที่วัฒนธรรมต่างๆ ใช้กันอยู่ทุกวันนี้ได้

ก่อนอื่น เราต้องคำนึงถึงความหมายต่างๆ ของคำว่า “รัก” เราพูดถึงความรักต่อประเทศชาติ ความรักต่ออาชีพ ความรักระหว่างเพื่อน ความรักต่องาน ความรักระหว่างบิดามารดากับบุตร ความรักระหว่างสมาชิกในครอบครัว ความรักต่อเพื่อนบ้าน และความรักของพระเจ้า ท่ามกลางความหมายที่หลากหลายเหล่านี้มีความรักอยู่อย่างหนึ่งที่มีความโดดเด่นเป็นพิเศษ นั่นคือ ความรักระหว่างชายและหญิง ซึ่งกายและวิญญาณรวมเป็นหนึ่งเดียวกันจนไม่สามารถแยกออกจากกัน และมนุษย์สองคนนี้ดูเหมือนมีแรงผลักดันจนห้ามใจไม่ได้ที่จะมีความสุขร่วมกัน ความรักนี้ดูเหมือนจะเป็นบทสรุปความรัก ทำให้ความรักแบบอื่นๆ ที่เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันแล้ว คุณจะจัดจางและด้อยลงไป ดังนั้นเราจำเป็นต้องถามว่า ความรักในรูปแบบต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนี้โดยพื้นฐานแล้ว เป็นความรักอันเดียวกันหรือเปล่า เพื่อว่าความรักที่มีการแสดงออกในรูปแบบต่างๆ นั้น ในที่สุดแล้ว ก็คือความจริงสิ่งเดียวกัน หรือว่าเราเพียงแต่ใช้คำเดียวกันเพื่อหมายถึงความจริงมากมายที่มีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง?

“Eros” และ “Agape” ต่างกันแต่เป็นหนึ่งเดียวกัน

3. ความรักระหว่างชายหญิงซึ่งอาจไม่ได้มีการวางแผนหรือตั้งใจมาก่อน แต่ถูกบังคับให้เกิดขึ้นกับมนุษย์นั้น ชาวกรีกโบราณเรียกว่า *eros* ขอให้เรารู้ข้อสังเกตไว้แต่เบื้องต้นดีกว่า พระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมฉบับภาษากรีกที่ใช้คำ *eros* เพียงสองครั้งเท่านั้น ส่วนพันธสัญญาใหม่นั้นไม่มีการใช้คำว่า “รัก” แบบนี้เลย สำหรับภาษากรีกที่ใช้กันอยู่ 3 คำ ซึ่งได้แก่ *eros* (ความรักแบบชาย-หญิง), *philia* (ความรักแบบมิตรภาพ) และ *agape* (ความรักบริสุทธิ์ต่อเพื่อนมนุษย์) ผู้นิพนธ์พันธสัญญาใหม่นิยมใช้คำสุดท้ายซึ่งมีปรากฏให้เห็นไม่สู้บ่อยนักในภาษากรีก ส่วนคำว่า *philia* ที่มีความหมายถึงความรักระหว่างเพื่อนฝูงนั้น มีการใช้โดยการเพิ่มความหมายให้มีความลึกซึ้งยิ่งขึ้นในพระวรสารนักบุญยอห์น เพื่อเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างพระเยซูกับสานุศิษย์ของพระองค์ ที่พยายามเลี่ยงใช้คำ *eros* พร้อมกับความหมายในมิติใหม่ของคำ *agape* บ่งให้เห็นชัดเจนถึงความหมายใหม่ในความเข้าใจของคริสตชนที่เกี่ยวกับคำว่า “รัก” สำหรับผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับความหมายใหม่ของคำว่า “รัก” ในมุมมองของคริสตชนต่างพากันโจมตีว่า มันก่อให้เกิดผลในเชิงลบมากกว่า ตามความเห็นของนักปรัชญาชาวเยอรมันที่ชื่อ *Friedrich Nietzsche* วิพากษ์ว่าคริสตศาสนาเอายาพิษไปใส่ความหมายของคำ *eros* ซึ่งในตัวของมันเองไม่ได้เลวร้ายอะไร แต่ไปผลักดันให้มันกลายเป็นเรื่องต่ำช้าจนกลายเป็นเรื่องของกิเลส¹ เขาสนับสนุนความเข้าใจที่มีอยู่อย่างกว้างขวางด้วยการกล่าวว่า พระศาสนจักรซึ่งมีทั้งออกบัญญัติและห้ามโน่นห้ามนี้ มิได้เปลี่ยนไปเป็นศัตรูกับสิ่งที่มีคุณค่ามากที่สุดในชีวิตดอกหรือ? ทำไมพระศาสนจักรจึงออกมาเป่านกหวีดห้าม ในเมื่อความชื่นชมยินดีอันเป็นพระพรของพระเจ้าผู้สร้างนั้น มอบความสุข ซึ่งในตัวมันเองเป็นการลี้มรสล่งหน้าถึงความสุขที่จะมาจากพระเจ้า?

4. แต่คำวิพากษ์นี้ตรงประเด็นแล้วหรือ? คริสตศาสนาทำลาย *eros* จริงหรือ? ขอให้เรลองมาพิจารณากันถึงโลกยุคก่อนที่คริสตศาสนาจะเกิดขึ้น พวกกรีกก็เช่นเดียวกันกับวัฒนธรรมอื่นๆ มีความเห็นว่า *eros* คือสิ่งมอมเมาชนิดหนึ่ง เป็นเหตุผลอันทรงพลังจาก “ความบ้าคลั่งของเทพเจ้า” ที่ดึงดูดมนุษย์ให้หลุดพ้นจากขอบเขตจำกัด และในขณะที่กำลังถูกพลังของเทพครอบงำนั้น ก็ยกฐานะมนุษย์ให้สามารถมีประสบการณ์กับความสูงส่งและสูงสุดได้ อำนาจทั้งหลายทั้งปวงทั้งในสวรรค์และแผ่นดิน ล้วนเป็นเรื่องรอง “*Omnia vincit amor*”—ความรักชนะทุกอย่าง ดังที่เวอร์จิลกล่าวไว้ใน *Bucolics* และยังคงกล่าวเพิ่มเติมอีกด้วยว่า “*et nos cedamus amori*” - ขอให้เราจงได้จำนนต่อความรัก² ในเรื่องของศาสนา ทศนคตินี้จะพบได้ในพิธีกรรมที่ต้องการมีบุตร ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการล่วงประเวณี “ศักดิ์สิทธิ์” ซึ่งแพร่หลายในวิหารหลายแห่ง จึงมีการเฉลิมฉลอง *eros* ในฐานะที่มันคืออำนาจของเทพ ในฐานะที่เป็นสิ่งสัมพันธ์กับเทพเจ้า

พระคัมภีร์เก่าต่อต้านศาสนาในรูปแบบนี้อย่างจริงจัง มันเป็กลดลงร้ายกาจมากต่อความเชื่อที่นับถือพระเจ้าแต่องค์เดียว ถึงกับโจมตีว่ามันเป็นศาสนาที่บิดเบือนและมัวเมาในกิเลสตัณหา แต่ก็ไม่ได้ปฏิเสธ *eros* ในตัวของมันเอง มีแต่ประกาศสงครามกับรูปแบบที่บิดเบือนและทำลายล้างของมัน เพราะว่ากรทำ *eros* เป็นพระเท็จเทียมนั้น ทำลายศักดิ์ศรีของมันและทำให้ความเป็นมนุษย์ของคนไร้ค่าที่จริงแล้ว โสเภณีในวิหารที่ยอมถูกมอมเมาว่าเกี่ยวข้องกับเทพนั้น ไม่ได้รับการปฏิบัติเยี่ยงมนุษย์หรือเยี่ยงบุคคล แต่ถูกใช้ให้เป็นเครื่องมือในการปลุกเร้า “ความบ้าของเทพเจ้า” โสเภณีพวกนั้นไม่ใช่เป็นเทพเจ้าเป็นเพียงมนุษย์ที่ถูกหลอกและถูกเอารัดเอาเปรียบ ดังนั้น *eros* ที่ถูกมอมเมาอย่างไร้ระเบียบและไร้การควบคุม มิได้นำพามนุษย์ให้เข้าไปในความ “บรมสุข” ที่นำไปสู่พระเจ้า แต่เป็นการทำให้มนุษย์ทำผิดและตกต่ำลง จึงเป็นสิ่งที่แน่ชัดว่า *eros* จำเป็นต้องมีกฎระเบียบและมีการชำระให้สะอาด หากไม่ต้องการที่จะให้มันเป็นแค่ความสุขชั่วเล่น แต่เป็นการลึมรสบางอย่างแห่งความสุขสุดยอดในการมีชีวิตของเรา ลึมรสกับบุญลาภที่ความเป็นมนุษย์ของเราไผ่หา

5. มีสองมิติด้วยกันที่เผยออกมาให้เราเห็นจากการพิจารณาคำ *eros* ทั้งในอดีตและปัจจุบันกาล มิติแรก มีความเกี่ยวโยงกันบางอย่างระหว่างความรักและพระเจ้า ความรักให้สัญญาว่าจะไม่มีวันสิ้นสุด มีความเป็นนิรันดร์ เป็นความจริงที่ยิ่งใหญ่กว่า และเป็นสิ่งที่อยู่เหนือโดยสิ้นเชิงจากการมีชีวิตอยู่แบบประจำวันของเรา แต่เราก็ได้เห็นแล้วว่า วิธีที่จะได้มาซึ่งเป้าหมายนี้ไม่ได้อยู่ที่การปล่อยตัวเองไปตามสัญชาตญาณ มีการเรียกร้องให้มีการชำระล้างและเติบโตขึ้นในวุฒิภาวะ และสิ่งดังกล่าวจำเป็นต้องผ่านหนทางแห่งการปฏิเสธตน มันไม่ได้เป็นการปฏิเสธหรือ “วางยาพิษ” ให้แก่ *eros* เลย มันเป็นการรักษาและฟื้นฟูมันให้สู่ความสว่างที่แท้จริงของมันต่างหาก

ที่เป็นเช่นนี้ได้ก็เพราะความจริงมีอยู่ว่า มนุษย์ประกอบด้วยร่างกายและวิญญาณ มนุษย์เป็นตัวตนเองเมื่อกายและวิญญาณของเขาเป็นหนึ่งเดียวกันอย่างใกล้ชิด การทำทลายไปในทางเสื่อมของ *eros* กล่าวได้ว่าพ่ายแพ้อย่างสิ้นเชิงหากมนุษย์สามารถเป็นหนึ่งเดียวกันได้อย่างสมบูรณ์ระหว่างกายและวิญญาณ หากมนุษย์ตั้งหน้าตั้งตารั้งแต่จะแสวงหาความบริสุทธิ์ฝ่ายวิญญาณ แล้วปล่อยปะละเลยกายไว้ตามลำพัง ค่าที่มันมีธรรมชาติของสัตว์ ทั้งวิญญาณและกายของผู้นั้นจะสูญเสียศักดิ์ศรีไปทั้งสองฝ่าย ในทางตรงกันข้าม หากเขาปฏิเสธเรื่องของจิตวิญญาณ แล้วสาละวนเอาแต่เรื่องวัตถุ ถือว่าเขามีแต่กายอย่างเดียว เขาก็จะสูญเสียความยิ่งใหญ่ของตนเองไปด้วยเช่นกัน Gassendi อาจารย์ท่านหนึ่งที่ชอบกินชอบดื่มมักจะทักทาย Descartes นักปรัชญาที่มีชื่อเสียงด้วยอารมณ์ขันว่า “โอ้วิญญาณ!” แล้ว Descartes ก็จะตอบว่า “โอ้ เนื้อหนังมังสา!”³ แต่ก็ไม่ใช่จิตวิญญาณหรือกายแต่เพียงลำพังที่รัก เป็นคนที่รักเป็นบุคคลที่รักเป็นสัตว์ที่ประกอบด้วยกายและวิญญาณที่รัก มีแต่เมื่อสองมิตินี้รวมเป็นหนึ่งเดียวกันเท่านั้น ที่มนุษย์จะสามารถบรรลุถึงสภาพแห่งความเป็นมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์ มีแต่วิธีนี้วิธีเดียวที่เป็นความรัก *Eros* สามารถเติบโตมีวุฒิภาวะและบรรลุถึงความงามสง่าที่แท้จริงได้

ทุกวันนี้ศาสนา катоลิกในยุคอดีตมักโดนตำหนิว่า เป็นปฏิบัติต่อร่างกาย และก็เป็นความจริงว่าแนวโน้มไปในทำนองนี้ยังคงหลงเหลืออยู่ แต่วิธียกย่องกาย ในยุคร่วมสมัยนี้ก็เป็่่นสิ่งหลอกลวงด้วยเช่นกัน *Eros* ถูกจัดให้เป็นเพียง “เรื่องเพศ” แต่เพียงอย่างเดียว เพศกลายเป็นเสมือนสินค้าหรือเครื่องอำนวยความสะดวก เป็นเพียง “สิ่ง” หนึ่งที่ซื้อขายได้ หรือมิฉะนั้นมนุษย์ก็กลายเป็นสิ่งที่ซื้อขายได้เช่นกัน การทำเช่นนี้เท่ากับถือว่าร่างกายและการมั่วสุมในเรื่องเพศของเขา เป็นเพียงส่วนหนึ่งของด้านวัตถุของตัวเอง ที่จะใช้หรือทำอะไรก็ได้ตามใจ เขาจะไม่มองว่าร่างกายของเขาเป็นสนามประลองเสรีภาพของตน เห็นเป็นแต่เพียงวัตถุที่พยายาม ทำให้มันเกิดมีความสุข และไม่เกิดอันตรายตามแต่ใจตนเองจะชอบ ณ จุดนี้เรากำลังพูดถึงถึงด้านต่ำของร่างกายมนุษย์ ซึ่งมักไม่ประสานกลมกลืนเข้าไปในกระบวนการเสรีภาพที่เราได้อยู่เลย และไม่ได้เป็นการแสดงออกซึ่งความเป็นมนุษย์ของเราทั้งครบ มันเป็นแค่ลดชั้นลงไปอยู่ในบริบทของมิติชีวิตวิถียาล้วนๆ การเทิดทูนร่างกายอาจเปลี่ยนไปและกลายเป็นความจงเกลียดจงชังกายตนเองได้อย่างรวดเร็ว ในอีกมุมมองหนึ่ง ความเชื่อแบบคริสตชนถือเสมอว่า มนุษย์เป็นหนึ่งเดียว ในสองมิติ เป็นความจริงที่จิตและวัตถุรวมเป็นสิ่งเดียวกัน และในความเป็นหนึ่งเดียวกันของสองสิ่งนี้ทำให้แต่ละสิ่งมีสถานภาพสูงส่งขึ้น *eros* ที่ถ่องแท้มุ่งสู่ที่สูงแห่ง “บรมสุข” อันนำไปสู่พระเจ้า นำพาเราไปสู่ที่สูงเหนือตัวเราเอง และเพราะเหตุนี้เอง มันจึงเรียกร้องให้เราเดินในหนทางที่จะทำให้เราขยับสูงขึ้น ให้รู้จักปฏิบัติตัวเอง ให้รู้จักชำระตัวเองให้สะอาด และให้มีการบำบดัรักษา

6. หากจะพูดกันแบบรูปธรรม หนทางที่จะทำให้เราสูงขึ้นและการชำระล้างให้บริสุทธิ์นั้น หมายความว่าอะไรบ้าง? จะต้องมีการประสบการณ์กับความรักอย่างไร เพื่อที่จะจะได้บรรลุถึงคำมั่นสัญญาในมิติแห่งความเป็นมนุษย์และมิติแห่งพระเจ้า? ประการแรกเราอาจพบเบาะแสในบทเพลงหนังสือพระธรรมเกา อันเป็นที่ทราบกันดีในหมู่ยูดาห์ไซไฟร ตามที่มีการอธิบายกันทั่วไปในสมัยนี้ บทกลอนที่มีบันทึกไว้ในหนังสือนี้มีส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเพลงรักๆ ใคร่ๆ ซึ่งคงจะแต่งไว้สำหรับพิธีแต่งงานของชาวยิว โดยมุ่งที่จะยกย่องความรักของคู่บ่าวสาว ในกรอบของบทเพลงเหล่านี้ ขอให้ตั้งข้อสังเกตดีๆ ว่า มีการใช้ศัพท์ภาษาฮีบรูอยู่สองคำที่มีความหมายแตกต่างกันซึ่งใช้แสดงถึง “ความรัก” คำแรกคือ *dodim* เป็นคำพหูพจน์อันหมายถึงความรักที่ยังไม่มีความมั่นคง ยังไม่ตายตัว และยังมีการค้นหากันอยู่ ต่อมามีคำ *ahaba* มาแทน ซึ่งพระธรรมเกาฉบับภาษากรีกแปลในความหมายที่ใกล้เคียงกับคำ *agape* ดังที่เราเห็นแล้วว่าเป็นการแปลแบบที่มีความหมายเดียวกันกับความหมายในพระคัมภีร์ของคำว่า “รัก” ตรงกันข้ามกับความรักที่ยังไม่ตายตัวหรือที่ยังมีการค้นหากันอยู่ คำนี้แสดงถึงประสบการณ์ของความรัก ที่รวมถึงการค้นพบอีกฝ่ายหนึ่งที่แท้จริงเป็นการขับเคลื่อนออกไปจากการเห็นแก่ตัวซึ่งเป็นลักษณะเด่นในตอนแรก ความรักตอนนี้กลายเป็นความห่วงใยและการดูแลเอาใจใส่อีกฝ่ายหนึ่ง ไม่ได้เป็นการแสวงหาตนเองอีกต่อไป เป็นการจมอยู่ในความมีนเมาแห่งความสุข ความรักนี้มุ่งแสวงหาแต่ความดีของผู้ที่เรารัก กลายเป็นการปฏิเสธตนเองเตรียมพร้อม และแม้กระทั่งเต็มใจสำหรับการเสียสละและการบูชา

ส่วนหนึ่งแห่งการเจริญเติบโตสู่ความสูงส่งขึ้นและการชำระจิตภายในให้สะอาดนี้เองที่เป็นความหมายที่ถูกต้อง และการที่จะบรรลุสิ่งนี้ได้ก็ด้วยสองสิ่งด้วยกัน นั่นคือ ความเป็นส่วนตัวจำเพาะ (บุคคลนี้เท่านั้น) และ “ความยั่งยืนถาวร” ความรักจะต้องครอบคลุมทุกมิติรวมถึงมิติแห่งกาลเวลาด้วย จะเป็นอย่างไรไปไม่ได้ เนื่องจากว่า สัญญาแห่งรักนั้นมุ่งไปที่เป้าหมายที่มีลักษณะแห่งความหมายที่จำกัดนี้ นั่นคือ ความรักมุ่งสู่ความเป็นนิรันดร์ ความรักเป็น “บรมสุข” แท้จริงไม่ใช่ในความหมายชั่วเล่นแห่งความมีนเมา แต่เป็นการเดินทางต่อเนื่องที่ต้อง

พยายามออกไปจากความเป็น “อิตตา” แล้วเข้าสู่ความเป็นอิสระโดยอาศัยการมอบตนเองแก่ผู้อื่น ซึ่งจะทำให้เกิดมีการค้นพบตนเองอันยังจะเป็นผลให้ได้พบพระเจ้าด้วย “ผู้ใดที่พยายามรักษาชีวิตของตนไว้ ก็เลยสูญเสียชีวิตนั้น และผู้ใดที่เสียชีวิตของตน ก็เลยรักษาชีวิตนั้นไว้” (ลก 17:33) และพระเยซูก็ได้กล่าวในทำนองนี้ไว้มากมายในพระวรสาร (เทียบ มธ 10:39; 16:25; มก 8:35; ลก 9:24; ยน 12:25) ในคำกล่าวต่างๆ เหล่านั้น พระเยซูเจ้าทรงแสดงให้เห็นถึงหนทางของพระองค์ซึ่งจะนำพาเราไปสู่การกลับเป็นขึ้นมาโดยอาศัยไม้กางเขน เป็นหนทางแห่งเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ตกลงไปยังพื้นดินแล้วตายไป จึงเกิดผลมากมาย อาศัยการเริ่มจากความล้าลึกแห่งการบูชาของพระองค์และความรักที่บรรลุถึงความสมบูรณ์ พระองค์ได้ทรงแสดงออกด้วยคำกล่าวเหล่านั้นถึงแก่นแท้แห่งความรักและแก่นแท้ของชีวิตมนุษย์ด้วย

7. โดยอาศัยเหตุผลภายในตัวมันเอง คำกล่าวที่มีเชิงปรัชญาเบื้องต้นชวนให้คิดเกี่ยวกับความรักเหล่านี้้นำเราเข้าสู่กรณีของความเชื่อแห่งพระคัมภีร์ เราเริ่มด้วยการถามว่า ความหมายของคำว่า “รัก” นั้น ถึงแม้จะมีความหมายที่แตกต่างกัน หรือแม้กระทั่งขัดแย้งกัน นำเราไปสู่ความเป็นเอกภาพที่ล้าลึก หรือว่าต้องแยกออกจากกันให้เป็นคนละเรื่อง ที่สำคัญยิ่งคือเราสงสัยว่าความหมายของความรักที่พระคัมภีร์และความเชื่อตามขนบธรรมเนียมประเพณีของพระศาสนจักรนั้นมีความเชื่อมโยกันกับประสบการณ์ความรักทั่ว ๆ ไปของมนุษย์หรือไม่ หรือว่ามันขัดแย้งกับประสบการณ์ดังกล่าว ประเด็นนี้ทำให้เราต้องหันกลับไปพิจารณาจนถึงคำที่เป็นพื้นฐานอยู่สองคำ คือ *eros* ให้ความหมายที่เป็นเรื่องของความรักทางโลก และคำ *agape* อันหมายถึงความรักที่มีพื้นฐานและหล่อหลอมขึ้นโดยอาศัยความเชื่อ ความหมายทั้งสองบ่อยครั้งดูเหมือนกับอยู่คนละข้างดูความรักที่ “สูงส่ง” และ “ด้อยต่ำ” นอกนั้นยังมีคำจำกัดความอื่นๆ อีก เช่นความรักที่เอาแต่ได้กับความรักที่มอบให้ผู้อื่น (*amor concupiscentiae* – *amor benevolentiae*) ซึ่งบางครั้งมีการเพิ่มความรักขึ้นมาอีกชนิดหนึ่ง คือความรักที่แสวงหาแต่ผลประโยชน์แห่งตน

ในแวดวงวิวาทะของปรัชญาและเทววิทยา ความแตกต่างของความหมายสองคำนี้ถึงกับมีการเสนอให้ตั้งทฤษฎีให้ชัดเจนว่ามันอยู่กันคนละซีก ความรักแบบ *agape* คือความรักแบบคริสตชนที่ทำให้ชีวิตสูงส่งขึ้น ส่วนความรักแบบ *eros* นั้นเป็นความรักที่เห็นแก่ตัว ซึ่งเป็นความรักของคนที่ไม่ใช่คริสตชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัฒนธรรมของชาวกรีก หากจะยึดถือเอาทฤษฎีสุดขั้วของความรักทั้งสองแบบกันอย่างจริงจังแล้ว แก่นแท้ของคริสต์ศาสนาคงจะต้องแยกออกจากความสัมพันธ์ขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญมากที่สุดในการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์ออกไป คงจะกลายเป็นเรื่องของโลกที่อยู่กันคนละซีก อาจเป็นสิ่งที่น่าพิศวง แต่หลุดออกไปอย่างสิ้นเชิงจากองค์ประกอบที่สานทอไว้อย่างสวยงามในชีวิตมนุษย์ แต่ *eros* และ *agape* ไม่อาจที่จะแยกออกจากกันโดยสิ้นเชิงอย่างเด็ดขาด ยิ่งความรักทั้งสองรูปแบบในมุมมองที่แตกต่างกันนั้นจะหันเข้าหาเป็นหนึ่งเดียวกันในความจริงแห่งความรักมากเท่าใด ธรรมชาติที่แท้จริงของความรักโดยทั่วไปก็ยิ่งจะประสบความสำเร็จสมบูรณ์เพิ่มขึ้นเท่านั้น ถึงแม้ *eros* จะดูเหมือนเรื่องเห็นแก่ตัวในขั้นแรก และค่อยสูงส่งขึ้น ซึ่งเป็นความน่าพิศวงสำหรับความสุขอันยิ่งใหญ่ที่สัญญาให้ไว้ สูงส่งขึ้นเพราะมีการโน้มเข้าหากัน มีการห่วงใยตนเองน้อยลง มีการมอบตนเองและต้องการที่จะ “อยู่ที่นั่น” เพื่อผู้อื่น ดังนั้นปัจจัยของ *agape* จึงเข้าไปอยู่ในความรักชนิดนี้ มิฉะนั้นแล้ว *eros* จะไร้สาระและแม้กระทั่งสูญเสียธรรมชาติของมันไป ในอีกมุมมองหนึ่งมนุษย์ไม่สามารถที่จะมีชีวิตโดยอาศัยความรักที่เป็นเพียงความรักแบบด้อยค่าหรือแบบสูงส่งอย่างหนึ่งอย่างใดได้แต่เพียงอย่างเดียว เขาไม่สามารถที่จะให้ฝ่ายเดียวเขาต้องได้รับด้วยผู้ใดที่อยากให้ความรักจะต้องได้รับความรักเป็นของขวัญด้วย ดังที่พระคริสตเจ้าบอกเราว่า คนๆ หนึ่งอาจกลายเป็นดันตอแห่งธารน้ำชีวิตได้ (เทียบ ยน 7: 37-38) แต่เพื่อที่จะเป็นลำธารนั้นได้ ผู้นั้นต้องดื่มจากดันตอแห่งลำธารอยู่เป็นนิรันดร์ ดันตอนั้นคือพระคริสตเจ้า ซึ่งความรักแห่งพระเจ้าไหลออกมาจากดวงใจที่ถูกทิ่มแทงของพระองค์ (เทียบ ยน 19:34)

ในเรื่องราวบันไดของยาโคบ ปิตาจารย์แห่งพระศาสนจักรมองเห็นการเชื่อมโยระหว่างความรักที่สูงขึ้นและต่ำลง ระหว่าง *eros* ที่แสวงหาพระเจ้า และ *agape* ซึ่งถ่ายทอดพระพรที่ตนได้รับไปให้ผู้อื่นโดยมีสัญลักษณ์ในรูปแบบต่างๆ ว่าแยกออกจากกันไม่ได้ ในข้อความพระคัมภีร์เราอ่านพบว่ายาโคบนอนหลับโดยใช้ก้อนหินเป็นหมอน ในความฝันท่านเห็นบันไดทอดสูงขึ้นไปยังสวรรค์ซึ่งมีเทวทูตของพระเจ้าได้ขึ้นไต่ลงตามบันไดนั้น (เทียบ ปฐก 28:12; ยน 1:51) การอธิบายความหมายที่สำคัญมากของความฝันนี้มีในสมณลิขิต *Pastoral Rule* ของสมเด็จพระสันตะปาปาเกรโกรีผู้ยิ่งใหญ่ ท่านบอกเราว่านายชุมพบาลที่ดีต้องมีรากฐานอยู่บนชีวิตที่มีจิตสมาธิ อาศัยวิธีนี้ท่านนั้นที่เขาจะสามารถรับความต้องการของผู้อื่นมาใส่ตนและทำให้ความต้องการเหล่านั้นเป็นความต้องการของตนเอง “*per pietatis viscera in se infirmitatem caeterorum transferat*”⁴ ในประเด็นนี้นักบุญเกรโกรีเมื่อกล่าวถึงนักบุญเปาโลผู้ที่มีความรู้ลึกซึ้งเกี่ยวกับรหัสธรรมของพระเจ้า ดังนั้นเมื่อท่านหิรต่ำลงมาอีกครั้ง ท่านก็สามารถที่จะเป็นทุกสิ่งสำหรับทุกคน (เทียบ 2 คร 12:2-4; 1 คร 9-22) ท่านยังได้ชี้ให้เห็นถึงตัวอย่างของโมเสสผู้ที่ได้ไปประทับอยู่กับพระเจ้าครั้งแล้วครั้งเล่าสนทนากับพระองค์ เพื่อเมื่อถึงตอนที่ท่านกลับออกมาท่านจะได้รับการรับใช้ประชากรของท่านทุกคน ภายในเต็นท์ที่พัก ท่านใช้ชีวิตในจิตภาวนาสมาธิ เมื่ออยู่นอกที่พักท่านก็อุทิศตนอย่างเต็มที่ในการช่วยเหลือผู้ที่กำลังรับทุกข์ “*intus in contemplationem rapitur, foris infirmantium negotiis urgetur*”⁵

8. เราได้เกริ่นไปบ้างแล้ว ถึงแม้จะเป็นคำตอบทั่วๆ ไปเกี่ยวกับปัญหาสองประการที่พูดกันไปแล้วในตอนต้น โดยพื้นฐานแล้ว “ความรัก” เป็นความจริงหนึ่งเดียวแต่มีมิติต่างกันหลายมิติ ในวาระที่ต่างกัน มิติหนึ่งมิติใดอาจแสดงออกมาให้เห็นชัดแจ้งกว่ามิติอื่น แต่หากมิติทั้งสองถูกตัดขาดออกจากกันแล้วไซ้ร ผลของมันจะพังทลาย หรืออย่างน้อยที่สุดก็จะกลายเป็นรูปแบบของความรักที่น่าทุเรศ

ที่สุด และเราก็ได้เห็นกันโดยสังเขปแล้วว่า ความเชื่อในพระคัมภีร์ไม่ได้ตั้งให้ความรักในสองมิตินี้ควบขนานกัน หรือให้มีความขัดแย้งต่อปรากฏการณ์แห่งความรักของมนุษย์ตั้งแต่แรกเริ่มเดิมที แต่เป็นการยอมรับมนุษย์ทั้งครบ พระคัมภีร์มีบทบาทในการค้นหาความรักของมนุษย์ เพื่อที่จะชำระความรักนั้นให้บริสุทธิ์และเผยให้เห็นมิติใหม่ ความใหม่แห่งความเชื่อในพระคัมภีร์นี้ชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญใหญ่ๆ ของสองประเด็นนี้ ซึ่งควรได้รับการเน้นให้ชัดเจน กล่าวคือภาพลักษณ์ของพระเจ้าและภาพลักษณ์ของมนุษย์

ความใหม่แห่งความเชื่อในพระคัมภีร์

9. ประการแรก พระคัมภีร์เผยให้เราได้เห็นภาพลักษณ์ใหม่ของพระเจ้า ในวัฒนธรรมต่างๆ รอบตัวเรา ภาพลักษณ์ของพระเจ้าและพระเล็กพระน้อยต่างๆ ไม่มีความชัดเจนเลย และมีความขัดแย้งกันในตัวด้วยซ้ำไป แต่ว่าสิ่งที่ปรากฏชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ เป็นลำดับในเรื่องของความเชื่อที่ปรากฏอยู่ในพระคัมภีร์ บทสวดพื้นฐานของชาวอิสราเอล *Shema* ยิ่งวันยิ่งชัดเจนขึ้น “ชนชาติอิสราเอลเอ๋ย จงฟังไว้ ให้อัคี พระผู้เป็นเจ้า พระเจ้าของเราเป็นพระเจ้าแต่องค์เดียว” (ฉธบ 6:4) มีพระเจ้าแต่พระองค์เดียว ผู้ทรงสร้างสวรรค์และแผ่นดิน ผู้ทรงเป็นพระเจ้าของมนุษย์ทุกคน มีความจริงสำคัญอยู่สองประการในคำอ้างนี้: พระอื่นๆ ทุกท่านไม่ใช่พระเจ้า และจักรวาลที่เราอาศัยอยู่นี้มีต้นกำเนิดมาจากพระเจ้าและถูกสร้างโดยพระองค์ แน่แน่นอนว่า ความรู้เรื่องการสร้างโลกนี้มีอยู่ในตำราอื่นด้วย แต่ ณ ที่นี้เท่านั้น มีความชัดเจนที่สุดว่าผู้สร้างไม่ได้เป็นพระองค์ใดองค์หนึ่งท่ามกลางพระเจ้าหลากหลาย แต่ทรงเป็นพระเจ้าเพียงแต่พระองค์เดียว ผู้ทรงเป็นต้นกำเนิดของทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นตัวตน โลกทั้งปวงเกิดเป็นตัวตนได้อาศัยอำนาจของพระวจนาตถ์ที่สร้างสรรค์ของพระองค์ ผลที่ตามมาคือ สิ่งสร้างของพระองค์เป็นที่โปรดปรานของพระองค์เพราะเกิดมาจากพระประสงค์ของพระองค์เองและก็ถูกสร้างขึ้นด้วยพระองค์เองอีกเช่นกัน จากนั้นปัจจัยสำคัญประการที่สองก็เกิดตามมา นั่นคือพระเจ้าทรงรักมนุษย์ อำนาจ

เทพที่อาร์ิสโตเติลนักปรัชญาชาวกรีกผู้มีชื่อเสียงโด่งดังที่สุด พยายามที่จะแสวงหา และทำความเข้าใจโดยอาศัยการไตร่ตรองนั้น แท้จริงแล้วสิ่งสร้างทั้งมวลก็คือ เป็นผลแห่งพระประสงค์และความรักของพระเจ้า เป็นผลของความรักของพระนี่เองที่ ทรงขับเคลื่อนโลกไป⁶ ในตัวสิ่งสร้างนั้นนั้น ไม่ขาดสิ่งใดเลยและไม่รู้จักรักด้วย เป็นเพียงแค่สิ่งที่ชี้นำถึงความรัก พระเจ้าองค์เดียวที่ชาวอิสราเอลเชื่อนั้นพวกเขาจะรัก ด้วยความรักส่วนตัว นอกจากนั้น ความรักของพระเจ้ายังเป็นความรักแบบเลือกสรร ท่ามกลางประเทศชาติต่างๆ พระองค์ทรงเลือกสรรอิสราเอลและทรงรักพวกเขา แต่ การที่พระองค์ทรงกระทำเช่นนี้ก็เพื่อที่จะบำบอดรักษามวลมนุษยชาติทั้งปวง พระเจ้า ทรงรักและความรักของพระองค์อาจเรียกได้ว่า *eros* แต่ก็ เป็น *agape* อย่างสิ้นเชิง⁷

บรรดาประกาศกโดยเฉพาะอย่างยิ่งโฮเซอาและเอเสเคียล ได้บรรยายถึงความ หลงใหลของพระเจ้าต่อประชากรของพระองค์ โดยกล่าใช้ภาพลักษณ์ที่ออกไปทาง เพศค่อนข้างมาก ความสัมพันธ์ของพระเจ้ากับชนชาติอิสราเอลถูกบรรยายด้วยการ เปรียบเทียบถึงการหมั้นและการแต่งงาน การนับถือพระเจ้าจึงเทียบจึงกลายเป็นการ ผิดลูกผิดเมียและการล่วงประเวณี ณ จุดนี้เรามีสิ่งอ้างอิงพิเศษดังที่เราได้พบมาแล้ว นั่นคือ พิธีบูชาขอให้บังเกิดลูกและการหลงผิดในเรื่องของ *eros* แต่ก็มีคำอธิบายถึง ความสัมพันธ์ในเรื่องของความซื่อสัตย์ระหว่างชนชาติอิสราเอลกับพระเจ้าด้วย ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับชนชาติอิสราเอลนั้น จุดสูงสุดอยู่ที่ พระเจ้าทรงมอบบัญญัติ *Torah* (กฎหมายหรือหนังสือ 5 เล่มแรกของพระคัมภีร์ พันธสัญญาเดิม...ผู้แปล) ให้ เป็นการเปิดตาชาวอิสราเอลให้เห็นถึงธรรมชาติแท้จริง ของมนุษย์ และชี้นำพวกเขาให้เห็นหนทางที่จะนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่แท้จริง ซึ่งตั้งอยู่บนความจริงว่า โดยอาศัยการดำเนินชีวิตที่สัตย์ซื่อต่อพระเจ้าเพียงแต่ ผู้เดียว มนุษย์จะมีประสบการณ์ที่ตนเองได้รับความรักจากพระเจ้า จะได้พบความ ชื่นชมยินดีในความจริงและความชอบธรรม พบความยินดีในพระเจ้าผู้ที่ได้ทรง กลายเป็นความสุขที่แท้จริงของเขา “ข้าพเจ้าจะมีใครเล่าในสวรรค์นอกจาก พระองค์? และไม่มีสิ่งใดในโลกนี้ที่ข้าพเจ้าต้องการอีกแล้วนอกจากพระองค์ ... สำหรับข้าพเจ้าแล้ว เป็นการดีที่ได้อยู่กับพระเจ้า” (สดด 73[72]: 25, 28)

10. เราเห็นแล้วว่า *eros* ของพระเจ้าต่อมนุษย์นั้นเป็น *agape* ด้วยอย่างสิ้นเชิง นี่ไม่ใช่เป็นเพราะถูกมอบแบบให้เปล่า ไม่มีบุญคุณเก่าอะไรกันเลยเท่านั้น แต่เป็นเพราะว่าเป็นความรักที่ทรงให้อภัย โสเซอาได้แสดงให้เราเห็นว่า มิติ *agape* แห่งความรักของพระเจ้าต่อมนุษย์นั้น อยู่เกินเลยมิติแห่งการให้เปล่าเสียอีก อิสราเอล ได้ทำผิด “ล่วงประเวณี” และได้ทำผิดต่อพันธสัญญา พระเจ้าควรที่จะพิพากษาและลงโทษ ตรงจุดนี้เองที่พระเจ้าทรงเผยให้เราเห็นว่าพระองค์ทรงเป็นพระเจ้า ไม่ใช่เป็นมนุษย์ “เราจะทอดทิ้งเจ้าได้อย่างไร โอ้เอฟราอิม! เราจะมอบตัวเจ้าแก่ศัตรูได้อย่างไร โอ้อิสราเอล! ดวงใจของเรารู้สึกหดหู่ ความเห็นอกเห็นใจของเราทวีความร้อนรนและมีความอ่อนโยนมากขึ้น เราจะไม่ใช่พระพิโรธของเรา เราจะไม่ทำลายเอฟราอิมอีก เพราะเรคือพระเจ้าไม่ใช่มนุษย์ เรคือพระเจ้าผู้ศักดิ์สิทธิ์ท่ามกลางพวกเจ้า” (ฮซย 11:8-9) ความรักแบบหลงใหลของพระเจ้าต่อประชากรของพระองค์ และต่อมนุษยชาติ เป็นความรักที่คอยให้อภัย ในเวลาเดียวกัน มันเป็นความรักยิ่งใหญ่ชนิดที่ว่า พระองค์ทรงขัดแย้งกับพระองค์เอง นั่นคือความรักของพระองค์ ขัดแย้งกับความยุติธรรมของพระองค์ ณ จุดนี้คริสตชนพอที่จะเห็นได้ว่า ได้บ้างเกี่ยวกับรหัสธรรมแห่งไม้กางเขน ความรักของพระเจ้าต่อมนุษย์นั้นยิ่งใหญ่จนกระทั่งพระองค์เสด็จมารับสภาพมนุษย์ พระองค์ทรงยื่นหัตถ์มั่นคงจนกระทั่งสิ้นพระชนม์ และทรงผนวกความยุติธรรมและความรักเข้ารวมกันด้วยประการฉะนี้

มิติแห่งปรัชญาที่ควรตั้งข้อสังเกตในวิสัยทัศน์ของพระคัมภีร์จากมุมมองของประวัติศาสตร์ศาสนาต่างๆ ตั้งอยู่บนความจริงว่า ในด้านหนึ่งเราพบตนเองว่าเรากำลังอยู่ต่อหน้าภาพลักษณ์ของพระเจ้าในเชิงที่เหนือธรรมชาติ พระเจ้าผู้ทรงเป็นต้นกำเนิดสูงสุดแห่งทุกสิ่งทุกอย่าง แต่เป็นบ่อเกิดสากลแห่งการสร้างนี้—*Logos* (พระวจนาตถ์), ต้นเหตุเหนือธรรมชาติ – ในขณะเดียวกัน ก็เป็นผู้ที่ทรงรักด้วยเสน่ห์หาทั้งปวงแห่งความรักที่แท้จริง *Eros* จึงได้รับเกียรติและศักดิ์ศรีสูงสุด และขณะเดียวกันก็ได้รับการชำระให้บริสุทธิ์จนกลายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับ *agape* เราจึงเห็นว่ามี การยอมรับ “เพลงซาโลมอน” ในหนังสือพระคัมภีร์ ซึ่งมีการอธิบาย

ถึงความคิดเพลงรักเหล่านี้ในความหมายลึกๆ แล้วว่า เป็นการบรรยายถึงความสัมพันธ์ของพระเจ้ากับมนุษย์และความสัมพันธ์ของมนุษย์กับพระเจ้า ดังนั้น “บทเพลงซาโลมอน” ในวรรณคดีของคริสตชนและของชาวยิว จึงเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้และประสบการณ์อันล้ำลึกเป็นการแสดงออกซึ่งแก่นแห่งความเชื่อที่มาจากพระคัมภีร์ กล่าวคือ มนุษย์สามารถเข้าไปอยู่ในสายสัมพันธ์กับพระเจ้าได้ พระเจ้าผู้ทรงเป็นความปรารถนาสุดท้ายของเขา แต่การรวมอยู่ในสายสัมพันธ์นี้ไม่ได้เป็นเพียงแค่เอามาเจอกัน หรือเป็นการจมลงในมหาสมุทรแห่งพระเจ้าเท่านั้น แต่คือความหนึ่งเดียวที่สร้างความรัก ความสัมพันธ์ที่พระเจ้าและมนุษย์มารวมเป็นหนึ่งเดียวกันอย่างสมบูรณ์แท้จริง ดังที่นักบุญเปาโลกล่าวว่า “คนที่ผูกพันกับพระเจาก็เป็นจิตใจอันเดียวกันกับพระองค์” (1 คร 6:17)

11. ความแปลกใหม่ประการแรกของความเชื่อในพระคัมภีร์อยู่ที่ภาพลักษณ์ของพระเจ้า ความแปลกใหม่ประการที่สองก็เกี่ยวข้องกับความใหม่ประการแรก นั่นคือภาพลักษณ์ของพระเจ้าในมนุษย์ ในคำบอกเล่าเรื่องการสร้าง พระคัมภีร์พูดถึงความเหงาของอาดัมบุรุษคนแรก และพระเจ้าก็ได้ทรงตัดสินใจพระทัยมอบผู้ช่วยให้เขา ในบรรดาสรรพสัตว์ต่างๆ ไม่มีสัตว์ชนิดใดเลยที่สามารถเป็นผู้ช่วยที่มนุษย์ต้องการ ถึงแม้ว่าเขาจะเป็นผู้ตั้งชื่อสัตว์ป่าและนกทุกชนิด และทำให้สัตว์เหล่านั้นเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเขา ดังนั้นพระเจ้าจึงได้สร้างสตรีจากซี่โครงกระดูกชาย บัดนี้อาดัมมีผู้ช่วยซึ่งเขาต้องการ “ในที่สุดนี่คือกระดูกแห่งกระดูกของเรา และเนื้อแห่งเนื้อของเรา” (ปฐม 2:24) ตรงนี้มีความสำคัญอยู่สองประการด้วยกัน ประการแรก *eros* เป็นอะไรที่ฝังรากลึกอยู่ในธรรมชาติมนุษย์เอง อาดัมเป็นผู้แสวงหาผู้ซึ่ง “ทอดทิ้งบิดามารดา” เพื่อที่จะไปอยู่กับสตรี มีแต่การอยู่ร่วมกันเท่านั้น ทั้งสองคนจึงจะมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และกลายเป็น “คนเดียวกัน” มุมมองที่สอง ก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน จากมุมมองของการสร้าง *eros* ชักนำไปให้ชายแต่งงาน ให้มีสายสัมพันธ์ซึ่งมีลักษณะจำเพาะและเจาะจง ดังนี้และโดยวิธีเท่านั้นที่ความรัก

จะบรรลุถึงเป้าหมายสูงสุดของมัน ที่สอดคล้องกันกับภาพลักษณ์ของพระเจ้า พระองค์เดียว นั่นก็คือการแต่งงานที่มีผัวเดียวเมียเดียว การแต่งงานที่มีพื้นฐานอยู่บนความรักเดียวและมีความจำเพาะเจาะจง กลายเป็นรูปแบบแห่งความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับประชากรของพระองค์และในทางกลับกันด้วย วิถีรักของพระเจ้า กลายเป็นมาตรฐานแห่งความรักของมนุษย์ การคาบโยงที่ใกล้ชิดระหว่าง *eros* และการแต่งงานในพระคัมภีร์หาที่เปรียบเทียบไม่ได้เลยในวรรณกรรมนอกเหนือไปจากพระคัมภีร์

พระเยซูคริสตเจ้า – องค์ความรักอวตารของพระเจ้า

12. ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่เราจะพูดกันถึงแต่พระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมจนถึงขณะนี้ก็ตาม แต่การเอื้ออย่างลึกซึ้งซึ่งระหว่างพระธรรมคัมภีร์ทั้งสองภาค ที่เราถือว่าเป็นความเชื่อของคริสตชนนั้นมีความชัดเจนมาก สิ่งใหม่ในพันธสัญญาใหม่อยู่ในแนวความคิดใหม่ในองค์พระคริสตเจ้าเอง ซึ่งทรงประทานพระกายและพระโลหิตของพระองค์ให้กลับกลายเป็นความจริงดังที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ในพันธสัญญาเดิม ความแปลกใหม่ของพระคัมภีร์ไม่ได้อยู่แต่เพียงความคิดแบบนามธรรมเท่านั้น แต่อยู่ในการกระทำที่ไม่อาจคาดได้ และในบางกรณีก็ไม่เคยปรากฏมาก่อนด้วย พันธกิจของพระเจ้าบัดนี้ได้ถือกำเนิดมาในรูปแบบใหม่ คือพระเจ้าเอง โดยอาศัยพระเยซูเจ้า ทรงออกไปติดตาม “แกะหลงฝูง” ซึ่งได้แก่นมนุษย์ที่หายไปและกำลังรับทุกข์ทรมาน เมื่อพระเยซูตรัสเป็นนิทานเปรียบเทียบเรื่องนายชุมพาบาลที่ไปตามแกะหลงฝูง ตรัสถึงหญิงหาเหรียญที่หายไป ถึงบิดาที่ออกไปต้อนรับและโอบกอดลูกเลี้ยงผลาญของตน ตัวอย่างเหล่านี้ไม่ใช่เป็นเพียงคำกล่าวเล่นเท่านั้น มันเป็นการอธิบายถึงความเป็นและกิจกรรมของพระองค์เอง การสิ้นพระชนม์ของพระองค์บนไม้กางเขนคือสุดยอดแห่งการที่พระเจ้าทรงทำตนเป็นอริต่อพระองค์เอง ด้วยการที่พระองค์ทรงมอบตนเองเพื่อยกมนุษย์ให้สูงขึ้นเพื่อช่วยมนุษย์ให้ได้รอด ความรักชนิดนี้เป็นความรักที่สมบูรณ์แบบที่สุด อาศัยการเพ่งพิศลึกซึ้งที่ถูกแทงของ

พระคริสตเจ้า (เทียบ ยน 4:8) เราสามารถที่จะเข้าใจจุดเริ่มของสมณสาสน์ฉบับนี้ “พระเจ้าคือความรัก” (1 ยน 4, 8) ณ ที่นั้นนั่นเองที่เราสามารถพิศพ่งถึงความจริงนี้ จากที่นั้นนั่นเองที่คำจำกัดความของคำว่ารักต้องเริ่มต้น ในการพิศพ่งนี้ คริสตชนจะได้พบกับหนทางซึ่งชีวิตและความรักของเขาจะต้องเดินไปตามครรลองนี้

13. พระเยซูเจ้าทรงมอบพระองค์เองเป็นบูชาถวายที่จะประทับอยู่อย่างถาวรด้วยการตั้งศีลมหาสนิทในการเลี้ยงอาหารค่ำมื้อสุดท้าย พระองค์ทรงทราบล่วงหน้าถึงการสิ้นพระชนม์และการเสด็จกลับฟื้นคืนชีพของพระองค์ด้วยการมอบพระกายและพระโลหิตของพระองค์เองให้สาธุศิษย์เป็นดุจมานนาใหม่ในรูปของปังและเหล้าองุ่น (เทียบ ยน 6:31-33) โลกเก่ามีความเข้าใจแบบเลื่อนลงว่าอาหารที่แท้จริงของมนุษย์ – สิ่งทีหล่อเลี้ยงเขาในฐานะที่เป็นมนุษย์ – ที่สุดแล้วคือ *Logos* พระปรีชาญาณนิรันดร์ *Logos* เดียวกันที่บัดนี้ได้กลายเป็นอาหารสำหรับเรา – อันได้แก่ความรักนั่นเอง ศีลมหาสนิทนำเราเข้าไปสู่การบูชาตนเองของพระเยซูเจ้า การรับ *Logos* ที่เสด็จมารับสภาพมนุษย์ ต้องไม่เป็นอย่างสม่ำเสมอเพราะความเคยชิน เนื่องจากเราเข้าไปสู่พลังแห่งการบูชาของพระองค์อย่างแท้จริงด้วยการอนุমানถึงการแต่งงานระหว่างพระเจ้ากับชนชาติอิสราเอลเกิดเป็นจริงขึ้นมา ในกระบวนการที่เรานึกไม่ออกจริงๆ ในอดีต มันหมายถึงการตั้งตนอยู่ในการประทับของพระเจ้า แต่ในขณะนี้มันได้กลายเป็นหนึ่งเดียวกันกับพระเจ้า โดยอาศัยการมีส่วนร่วมในการบูชาตนเองของพระเยซูเจ้า ด้วยการมีส่วนร่วมในพระกายและพระโลหิตของพระองค์ “รหัสธรรมล้ำลึก” แห่งศีลมหาสนิทอันมีพื้นฐานจากการที่พระเจ้าทรงลดพระเกียรติของพระองค์เองมาประทับอยู่กับเรานั้น เกิดขึ้นในหลายระดับ และทรงยกเราสู่ความสูงส่งกว่าสิ่งใดๆ ที่มนุษย์อาจนำมามอบให้ได้

14. ถึงตรงนี้ เราจำต้องหันไปพิจารณากันอีกแง่หนึ่ง นั่นคือ “รหัสธรรมล้าลึก” แห่งศีลมหาสนิทนั้น มีลักษณะของการเป็นสังคมเนื่องจากอาศัยความสัมพันธ์ทาง ศีลศักดิ์สิทธิ์ ข้าพเจ้ากลายเป็นคนเดียวกันกับพระคริสตเจ้า เปรียบเช่นคนอื่นที่ไปรับ ศีลมหาสนิททุกคน ดังที่นักบุญเปาโลกล่าวไว้ว่า “เพราะมีปึงก้อนเดียว เราซึ่งมี หลายคนล้วนเป็นกายเดียวกัน เพราะเราทุกคนรับประทานปึงก้อนเดียวกัน” (1 คร 10:17) การเป็นหนึ่งเดียวกันกับพระคริสตเจ้าคือการเป็นหนึ่งเดียวกันกับ ทุกคนที่พระคริสตเจ้าทรงมอบพระองค์ให้แก่เขาเหล่านั้นด้วย ข้าพเจ้าไม่สามารถ ที่จะยึดเอาพระคริสตเจ้าไว้เป็นกรรมสิทธิ์เพียงลำพัง ข้าพเจ้าจะเป็นของของ พระองค์ได้ก็ต่อเมื่อข้าพเจ้าเป็นหนึ่งเดียวกันกับทุกคน ที่ได้กลายหรือจะกลายเป็น ของพระองค์ ศีลมหาสนิทผลักดันให้ข้าพเจ้าออกไปจากตนเองให้เข้าไปหาพระองค์ และไปสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกันกับพี่น้อง คริสตชนทุกคน เรากลายเป็น “กายเดียว กัน” ผนึกอย่างเหนียวแน่นในการมีชีวิตเดียวกัน ดังนั้นเราจึงพอที่จะเข้าใจได้ว่า *agape* เป็นศัพท์ที่ใช้กับศีลมหาสนิทได้ด้วย ณ ที่นี้ *agape* ของพระเจ้ามาประทับ อยู่กับเราด้วยกาย เพื่อทำงานต่อไปในตัวเราและโดยอาศัยเรา เพื่อเราจะสามารถมี ความเข้าใจได้อย่างถูกต้องถึงคำสอนของพระเยซูเจ้าในเรื่องความรัก เราต้อง ตระหนักอยู่เสมอถึงพื้นฐานที่มีพระคริสตเจ้าและศีลศักดิ์สิทธิ์ การที่พระองค์ทรง ทำให้ธรรมบัญญัติและประกาศสมัยก่อน ข้ามนไปสู่บัญญัติที่สั่งให้รักพระเจ้าและ เพื่อนมนุษย์ อีกทั้งการที่พระองค์ทรงกำชับให้เจริญชีวิตในความเชื่อเป็นศูนย์กลาง นั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องของจริยธรรมเท่านั้น กล่าวคือเป็นอะไรที่เกิดขึ้นต่างหากหรือ เพียงอยู่เคียงข้างไปกับความเชื่อในพระคริสตเจ้าและดำเนินชีวิตในศีลศักดิ์สิทธิ์ อย่างแท้จริง ความเชื่อ การนมัสการ และ *ethos* ล้วนสานทอเข้าเป็นผ้าผืนเดียวกัน ซึ่งก่อตัวขึ้นในการที่ได้สัมผัสกับ *agape* ของพระเจ้า “การนมัสการ” ในตัวมันเอง, การสนิทสัมพันธ์ในศีลมหาสนิท รวมความจริงทั้งสองอย่างไว้ในตัว คือการถูกรัก และรักผู้อื่นเป็นการตอบแทน ศีลมหาสนิทที่ไม่ก่อให้เกิดมีการปฏิบัติความรักที่เป็น รูปธรรมต่อไป ย่อมบกพร่องในตัวของมันเอง เราจะมี การอธิบายประเด็นนี้กัน ต่อไป “บัญญัติ” แห่งความรักนี้เป็นไปได้ เพราะเป็นอะไรที่มากไปกว่าข้อบังคับ รักเป็น “บัญญัติ” เพราะรักถูกมอบให้เราก่อน

15. กฎนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้เราเข้าใจนิทานเปรียบเทียบยิ่งใหญ่ของพระเยซูเจ้า เรื่องเสerah (เทียบ ลก 16:19-31) ที่ขอร้องจากสถานที่ที่ได้รับการทรมาน ให้ไปบอกกับบรรดาพี่น้องของเขาว่า อะไรมันเกิดขึ้นกับเขาที่ไม่ได้ให้ความสนใจต่อคนยากคนจน พระเยซูเจ้าใช้เสียงเรียกร้องนี้เป็นเครื่องเตือนใจเราให้หันกลับเข้าไปในหนทางที่ถูกต้อง นิทานเรื่องชาวซามาริตันผู้ใจดี (เทียบ ลก 10:25-37) ให้บทสอนใจที่สำคัญสองประการ ก่อนสมัยพระเยซู คำว่า “เพื่อนบ้าน” หมายถึงเพื่อนร่วมชาติและชาวต่างชาติที่มาตั้งรกรากอยู่ในประเทศอิสราเอล หรือพูดอีกอย่างก็คือ หมายถึงชุมชนที่มีการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดแห่งประเทศใดประเทศหนึ่งหรือชุมชนใดชุมชนหนึ่ง บัดนี้เขตแดนนี้ถูกรื้อออกไปแล้ว ไม่ว่าใครก็ตามที่ต้องการข้าพเจ้า และที่ข้าพเจ้าช่วยได้ล้วนเป็นเพื่อนบ้านของข้าพเจ้าทั้งสิ้น ความคิดของคำ “เพื่อนบ้าน” กลายเป็นสากล แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งความเป็นรูปธรรม ถึงแม้ว่าความรักนี้จะขยายออกไปถึงมนุษย์ทุกคน ความหมายของมันก็ไม่ได้เลือนลอย ขาดความเป็นรูปธรรม และไม่เรียกร้องให้ต้องมีการแสดงความรักก็หาไม่ กลับเรียกร้องให้ข้าพเจ้าต้องทำกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมเดียวกันนี้ พระศาสนจักรมีหน้าที่ต้องอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้และไกลอย่างสม่ำเสมอให้สมาชิกของตนทราบเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันของพวกเขา ที่สุด เราควรพูดถึงนิทานเปรียบเทียบเรื่องวันพิพากษาสุดท้าย (เทียบ มธ 25:31-46) ซึ่งความรักจะเป็นมาตรฐานในการตัดสินเกี่ยวกับคุณค่าชีวิตว่าดีหรือชั่ว พระเยซูเจ้าทรงทำให้พระองค์เป็นพวกเดียวกันกับคนยากคนจน กับคนที่หิวโหย คนกระหาย คนแปลกหน้า คนไร้เครื่องนุ่งห่ม คนป่วยและคนที่ถูกจำจอง “ท่านปฏิบัติกับพี่น้องต่ำต้อยที่สุดของเราเช่นไร ท่านก็ปฏิบัติต่อตัวเราเอง” (มธ 25:40) ความรักต่อพระเจ้าและความรักต่อเพื่อนมนุษย์กลายเป็นสิ่งเดียวกัน เราพบพระเยซูเจ้าในพี่น้องที่ต่ำต้อยที่สุด และในพระเยซูเจ้าเราก็ได้พบกับพระเจ้า

รักพระเจ้าและรักเพื่อนมนุษย์

16 เมื่อได้พิจารณาถึงธรรมชาติของความรักและความหมายของมันในมุมมองของความเชื่อของพระคัมภีร์กันแล้ว ยังเหลืออีกสองประเด็นด้วยกันที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของตัวเราเอง: เราสามารถที่จะรักพระเจ้าทุกๆ ที่ไม่ได้เห็นพระองค์หรือ? และรักสามารถถูกบังคับด้วยหรือ? มีคำถามที่ออกจะขัดแย้งถึงสองคำถามด้วยกันเกี่ยวกับบัญญัติที่สั่งให้รักสองฝ่ายนี้ ไม่เคยมีใครเห็นพระเจ้า ดังนั้นเราจะรักพระองค์ได้อย่างไร? ยิ่งกว่านั้นความรักบังคับกันไม่ได้ เป็นความรู้สึกลึกๆ ที่อาจเกิดขึ้นหรือไม่อาจเกิดขึ้น และเราไม่สามารถที่จะทำใจให้รักได้ พระคัมภีร์ดูเหมือนจะตอกย้ำข้อแย้งข้อแรกเมื่ออ้างว่า “หากมีผู้ใดกล่าวว่า ‘ข้าพเจ้ารักพระเจ้า’ แต่เกลียดชังพี่น้องของตน ผู้นั้นก็เป็นคนโกหก เพราะผู้ที่ไม่รักพี่น้องผู้ที่เขามองเห็นได้ ก็จะไม่สามารถรักพระเจ้าผู้ที่เขามองไม่เห็น” (1 ยน 4:10) แต่ข้อความนี้ก็ไม่ได้ตัดบทออกไปว่า การรักพระเจ้าเป็นไปไม่ได้ ตรงกันข้าม ข้อความตอนนี้ยกมาจากจดหมายของนักบุญยอห์นฉบับที่หนึ่งซึ่งแสดงว่า ความรักดังกล่าวเรียกร้องให้ต้องมีอย่างเปิดเผยต่างหาก ความสัมพันธ์ที่ไม่อาจแตกแยกระหว่างความรักของพระเจ้ากับความรักต่อเพื่อนมนุษย์ถูกนำมาเน้นต่างหาก ความรักแบบหนึ่งเชื่อมโยงกับความรักอีกแบบอย่างใกล้ชิดชนิดที่ว่า การพูดว่าเรารักพระเจ้ากลายเป็นการโกหก หากเราไม่สนใจเพื่อนบ้านหรือเกลียดชังเขา คำพูดของนักบุญยอห์นควรได้รับการแปลให้มีความหมายว่า การรักเพื่อนบ้านคือหนทางที่นำไปสู่การพบกับพระเจ้าและการปิดหูปิดตาต่อเพื่อนบ้านก็เป็นเป็นการทำให้เราตาบอดต่อพระเจ้าด้วย

17. เป็นความจริง ไม่มีผู้ใดเคยเห็นพระองค์ทรงเป็น แต่ก็ใช้ว่าเราจะมองไม่เห็นพระเจ้าเอาเสียเลยก็หาไม่ ไม่ใช่เราจะไม่มีทางเข้าหาพระองค์ได้เลย จดหมายของนักบุญยอห์นที่อ้างข้างบน (เทียบ (ยน 4:10) บอกว่า พระเจ้ารักเราก่อน และความรักของพระเจ้านี้ก็ปรากฏอยู่ท่ามกลางเรา เราเห็นพระองค์ได้ในรูปแบบที่พระองค์ “ทรงส่งพระบุตรองค์เดียวของพระองค์ลงมาในโลกนี้ เพื่อเราจะได้มีชีวิตโดยอาศัยพระองค์” (1 ยน 4:9) พระเจ้าทรงทำให้พระองค์เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาเรา ในองค์พระเยซูเราสามารถที่จะเห็นพระบิดา (เทียบ ยน 14:9) เป็นความจริงที่เราเห็นพระเจ้าได้ในหลายวิธีด้วยกัน เกี่ยวกับเรื่องราวความรักที่มีกล่าวไว้ในพระคัมภีร์ พระเจ้าเสด็จมาหาเรา พระองค์ทรงหาวิธีที่จะเอาชนะใจเรา ในการเลี้ยงอาหารมื้อค่ำ ในการที่หัวใจของพระองค์ถูกแทงด้วยปลายหอกบนไม้กางเขน ในการที่พระองค์ทรงประจักษ์มาหลังจากที่พระองค์เสด็จกลับคืนชีพ และในการกระทำต่างๆ อาศัยบรรดาอัครสาวก พระองค์ทรงชี้นำพระศาสนจักรใหม่ของพระองค์ให้เดินไปตามเส้นทาง และพระเจ้าก็มีได้หาหน้ไปไหนเลยตลอดช่วงเวลาต่างๆ ของประวัติศาสตร์ พระองค์ทรงพบเราในรูปแบบใหม่ๆ เสมอ ในบรรดามนุษย์ชายหญิง ผู้ซึ่งดำเนินชีวิตสะท้อนให้เห็นถึงการประทับอยู่ของพระองค์บนโลกนี้ ในศีลศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศีลมหาสนิท เรามีประสบการณ์ความรักของพระเจ้าในจาริตพิธีกรรม ในการสวดภาวนา และในชุมชนผู้มีความเชื่อของพระศาสนจักร เรารับรู้ถึงการประทับอยู่ของพระองค์ตลอดจนสำนึกถึงการประทับอยู่ของพระองค์ในชีวิตประจำวันของพวกเรา พระองค์ทรงรักเราก่อน และพระองค์ก็ยังทรงรักเราต่อไป เราสามารถที่จะตอบสนองด้วยรักเช่นเดียวกัน พระเจ้าไม่ได้ทรงเรียกร้องอะไรจากเราในสิ่งที่เราไม่สามารถทำได้ พระองค์ทรงรักเรา พระองค์ทรงให้เราเห็นและมีประสบการณ์ถึงความรักของพระองค์ และเนื่องจากพระองค์ได้ทรง “รักเราก่อน” รักจึงสามารถที่จะเจริญงอกงามขึ้นเพื่อเป็นการตอบสนองรักในตัวเราได้

การสัมผัสกับความรักที่ค่อยๆ เจริญเติบโตทีละขั้นทีละตอนนี่ เป็นการเผยให้เห็นชัดเจนว่า ความรักไม่ได้เป็นแค่ความรู้สึก ความรู้สึกนั้นผ่านมาแล้วก็ผ่านไป ความรู้สึกอาจเป็นประกายจุดแรกที่น่าพิศวง แต่มันไม่ใช่ความรักที่สมบูรณ์ ก่อนหน้านี้นี้เราได้พูดถึงกระบวนการชำระล้างให้บริสุทธิ์และวุฒิภาวะที่ทำให้ *eros* กลายเป็นความรักในความหมายที่สมบูรณ์แบบ มันคือคุณสมบัติของความรักที่มีวุฒิภาวะซึ่งเรียกร้องให้มนุษย์นำเอาศักยภาพทุกอย่างของตนออกมาใช้ อาจกล่าวได้ว่า มันครอบคลุมทุกอณูของมนุษย์ให้ต้องมีบทบาท การได้สัมผัสกับสิ่งที่เราเห็นได้ทั้งบ่งบอกถึงความรักของพระเจ้า สามารถปลุกความรู้สึกชื่นชมยินดีภายในตัวเราด้วยสำนึกที่ว่า เรากำลังได้รับความรักจากพระเจ้า แต่การสัมผัสความรักของพระเจ้านี้หมายถึงอำเภोजและสติปัญญาของเราด้วย การยอมรับพระเจ้าผู้ทรงชีวิตคือหนทางหนึ่งสู่ความรัก และการ “ยอมรับ” จากอำเภोजของเราต่อพระประสงค์พระองค์จะเป็นตัวเชื่อมสติปัญญา อำเภोज และความรู้สึกต่างๆ ของเราในการยอมรับความรักของพระเจ้า แต่กระบวนการนี้เปิดทางเลือกกว้างเสมอ รักไม่มีวัน “จบสิ้น” และสมบูรณ์ ชั่วชีวิตมันมีแต่เปลี่ยนไปและมีวุฒิภาวะมากขึ้น รวมถึงมีความซื่อสัตย์ต่อตัวของมันเอง *Idem velle atque idem nolle*⁹ - การต้องการอยู่แต่สิ่งเดียวและปฏิเสธอยู่แต่สิ่งเดียว - เป็นที่ยอมรับกันดีในบริบทแห่งความรักที่แท้จริงที่เชื่อกันมาแต่โบราณกาล ความรักในสองมิตินี้มีความคล้ายกัน และนำไปสู่ชุมชนที่มีความปรารถนาและความคิดเดียวกัน เรื่องราวความรักของพระเจ้ากับมนุษย์ตั้งอยู่บนพื้นฐานความจริงที่ว่า ความเป็นหนึ่งเดียวกันในความปรารถนานี้ จะเพิ่มความเข้มข้นขึ้นประสานกันกับความคิดและความรู้สึก จนทำให้ความปรารถนาของเราและของพระเจ้าโน้มแน่วเข้าหากันเรื่อยๆ ความปรารถนาหรือพระประสงค์ของพระเจ้าจึงมีไขช่องแปลกประหลาดอะไรสำหรับข้าพเจ้า มันเป็นอย่างที่บังคับมาจากภายนอกด้วยบทบัญญัติหรือคำสั่ง แต่บัดนี้มันได้กลายเป็นความต้องการของข้าพเจ้าเอง โดยมีพื้นฐานมาจากความตระหนักว่า แท้ที่จริงแล้วพระเจ้าทรงประทับและปรารถนาดีต่อข้าพเจ้ามากยิ่งขึ้นกว่าข้าพเจ้ามีต่อตัวข้าพเจ้าเอง¹⁰ ดังนั้นการมอบตนเองแด่พระเจ้าจะเพิ่มความรักให้มีความเข้มข้นมากขึ้น และพระเจ้าจะกลายเป็นความชื่นชมยินดีของเรา (เทียบ สดด 73 [72]:23-28)

18. ดังนั้นความรักต่อเพื่อนมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ในรูปแบบที่พระคัมภีร์และพระเยซูได้ทรงประกาศไว้ โดยมีพื้นฐานในความจริงว่า ในพระเจ้าและพร้อมกันกับพระเจ้า ข้าพเจ้ารักแม้คนที่ข้าพเจ้าไม่ชอบหรือไม่เคยรู้จัก สิ่งนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเราได้มีการสัมผัสอย่างใกล้ชิดกับพระเจ้า อันเป็นการสัมผัสที่ก่อให้เกิดความปรารถนาเดียวกันที่มีผลต่อความรู้สึกด้วย ดังนั้นข้าพเจ้าจึงมองคนอื่นไม่ใช่ด้วยสายตาหรือความรู้สึกของข้าพเจ้าเอง แต่ในมุมมองของพระเยซูคริสต์เจ้า มิตรของพระองค์คือมิตรของข้าพเจ้า เมื่อมองข้ามสิ่งปรากฏภายนอก ข้าพเจ้าก็เห็นในตัวผู้อื่นซึ่งความปรารถนาภายในที่อยากแสดงออกถึงความรักและความห่วงใย ข้าพเจ้าสามารถที่จะมอบสิ่งนี้ให้แก่พวกเขาไม่ใช่เพียงผ่านองค์กรที่ตั้งขึ้นเพื่อจุดประสงค์นี้เท่านั้น ด้วยการยอมรับซึ่งบางทีก็เกิดมาจากความจำเป็นที่ถูกการเมืองบังคับ อาศัยการเห็นด้วยสายตาของพระคริสต์เจ้า ข้าพเจ้าสามารถมอบอะไรๆ ให้มากไปกว่าความต้องการที่ปรากฏออกให้เห็นภายนอกเสียอีก ข้าพเจ้าสามารถที่จะให้ความรักที่พวกเขาอยากได้ ณ ที่นี้เราจะเห็นการคาบเกี่ยวกันระหว่างความรักของพระเจ้าและความรักต่อเพื่อนมนุษย์ ซึ่งจดหมายฉบับแรกของนักบุญยอห์นกล่าวถึงซ้ำแล้วซ้ำอีก หากข้าพเจ้าไม่ได้มีการสัมผัสใดเลยกับพระเจ้าในชีวิตของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าก็จะมองคนอื่นเป็นอะไรไปไม่ได้นอกจากเป็นคนอื่น ซึ่งจะไม่สามารถทำให้ข้าพเจ้ามองเห็นภาพลักษณ์ของพระเจ้าในตัวเขาได้เลย แต่หากในชีวิตของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่เคยสนใจผู้อื่นเลย เพราะต้องการที่จะเป็นคน “ศรัทธา” และ “ปฏิบัติหน้าที่ทางศาสนา” อยู่อย่างเดียว หากเป็นเช่นนั้นแล้วความสัมพันธ์ของข้าพเจ้ากับพระเจ้าก็จะแห้งแล้งสิ้นดี มันคงกลายเป็นแค่ “กีดอยู่” แต่ไม่มีความรักเลย มีแต่ความพร้อมเสมอที่จะเข้าไปสัมผัสกับพี่น้องเพื่อแสดงความรักต่อเขาเท่านั้น ที่จะทำให้ข้าพเจ้ามีความสัมพันธ์กับพระเจ้าได้ อาศัยการรับใช้เพื่อนมนุษย์เท่านั้นที่ดวงตาของข้าพเจ้าจะเปิดออกเห็นสิ่งที่พระเจ้าได้ทรงปฏิบัติต่อข้าพเจ้า และเห็นว่าพระองค์ได้ทรงรักข้าพเจ้าสักปานใด บรรดานักบุญต่างๆ เช่น บุญราศีเทเรซา แห่งกัลกัตตา ล้วนพยายามในการรื้อฟื้นขีดความสามารถที่จะรักเพื่อนมนุษย์

โดยอาศัยการสัมผัสกับพระคริสตเจ้าในศีลมหาสนิท และการสัมผัสนี้เองที่ทำให้พวกเขาได้มาซึ่งความลึกล้ำและความร้อนรนในการรับใช้ผู้อื่น ความรักต่อพระเจ้าและความรักต่อเพื่อนมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ ทั้งสองรวมเป็นบัญญัติเดียวกัน แต่ทั้งสองบัญญัติต่างก็ได้รับการถ่ายทอดชีวิตมากจากรักของพระเป็นเจ้าผู้ทรงรักเราก่อน จึงไม่เป็นปัญหาอีกต่อไปในประเด็นของ “บัญญัติ” ที่บังคับมาจากภายนอกและเรียกร้องสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ แต่เป็นเรื่องของประสบการณ์ในความรักที่เกิดขึ้นภายในอย่างอิสระเสรี เป็นความรักที่โดยธรรมชาติของตัวมันเองแล้วจะต้องมีการแบ่งปันให้แก่ผู้อื่นด้วย รักเจริญงอกงามขึ้นโดยอาศัยความรัก รักเป็นเรื่องของ “พระเจ้า” เพราะมันมาจากพระเจ้าและเชื่อมโยงเราให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพระเจ้า ซึ่งอาศัยกระบวนการที่ทำให้เราเป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้านี้ มันทำให้เราเลยข้ามการแตกแยก และทำให้เราเป็นหนึ่งเดียวกันจนกระทั่งในที่สุดแล้วพระเจ้าคือ “ทุกสิ่งในทุกคน” (1 คร 15:28)

ภาค 2

การปฏิบัติความรักของพระศาสนจักร ในฐานะที่เป็น “ชุมชนแห่งความรัก”

**กิจเมตตาธรรมของพระศาสนจักรในฐานะที่เป็นการแสดงออกซึ่งความรักแห่ง
พระตรีเอกภาพ**

19. นักบุญเอากุสดีโนบันทึกไว้ว่า “หากท่านเห็นกิจเมตตาธรรม ท่านก็เห็นพระตรีเอกภาพ”¹¹ ในการไคร้ตรองข้างต้นเรามุ่งประเด็นหลักไปที่พระเจ้าผู้ที่ถูกอาวรุทิมแห่ง (เทียบ ยน 19:37; อสค 12:10) ทราบถึงแผนการของพระบิดา ผู้ทรงเพราะความรัก (เทียบ ยน 3:16) ได้ทรงส่งพระบุตรองค์เดียวของพระองค์มาบังเกิดในโลกเพื่อไถ่กู้มนุษย์ อาศัยการสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน ดังที่นักบุญยอห์นบอกเราว่า พระเยซูเจ้าทรง “มอบวิญญาณของพระองค์” (ยน 19:30) โดยหวังที่จะได้รับพระพรของพระจิตเจ้าที่พระองค์จะทรงก่อให้เกิดขึ้นหลังการกลับฟื้นคืนชีพของพระองค์ (เทียบ ยน 20:22) ทั้งนี้เพื่อให้สำเร็จไปซึ่งคำสัญญาแห่ง “ลัทธิแห่งน้ำทรงชีวิต” ที่จะหลั่งไหลออกมาจากดวงใจของผู้ที่มีความเชื่อโดยอาศัยพระพรของพระจิตเจ้า (เทียบ ยน 7:38-39) อันที่จริง พระจิตเจ้าคือพลังอำนาจภายใน ที่ผนึกดวงใจของพวกเราให้เป็นหนึ่งเดียวกันกับดวงหทัยของพระคริสตเจ้า แล้วผลักดันให้พวกเรารักผู้อื่นดังที่พระคริสตเจ้าได้ทรงรักพวกเราเมื่อพระองค์ทรงก้มลงล้างเท้าอัครสาวก (เทียบ ยน 13:1-13) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพระองค์ทรงมอบชีวิตของพระองค์เองเพื่อเรา (เทียบ ยน 13:1, 15:13)

พระจิตเจ้ายังทรงเป็นพลังที่เปลี่ยนดวงใจของชุมชนคริสตชนอีกด้วย เพื่อที่ชุมชนนั้นจะได้เป็นประจักษ์พยานต่อโลกในความรักของพระบิดา ผู้ทรงมีพระประสงค์ที่จะทำให้มนุษยชาติเป็นครอบครัวเดียวกันในพระบุตรของพระองค์

กิจกรรมตาธรรมทั้งปวงของพระศาสนจักรเป็นการแสดงออกถึงความรักที่แสวงหาความดีส่วนรวมของมนุษย์ เป็นการแสวงหาการประกาศพระวรสารของพระองค์โดยอาศัยพระวจนาตและศีลศักดิ์สิทธิ์ เป็นการกระทำสุดยอดแห่งวีรกรรมในวิธีที่ได้กระทำตลอดช่วงเวลาแห่งประวัติศาสตร์ เป็นการแสวงหาหนทางในการส่งเสริมมนุษย์ในบริบทต่างๆ ของชีวิตและกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ เพราะฉะนั้นความรักคือการรับใช้ที่พระศาสนจักรปฏิบัติไป เพื่อคอยดูแลเอาใจใส่ความทุกข์ยากและความต้องการต่างๆ รวมถึงความต้องการฝ่ายวัตถุด้วย และนี่คือมุมมอง นี่คือการรับใช้ด้วยความรัก ที่เราอยากจะเน้นในภาค 2 ของสมณสาส์น

เมตตากิจในฐานะที่เป็นความรับผิดชอบของพระศาสนจักร

20. ความรักต่อเพื่อนมนุษย์อันมีพื้นฐานมาจากความรักของพระเจ้านั้นก่อนใดหมด เป็นความรับผิดชอบของสมาชิกหรือสัตบุรุษแต่ละคน และมันก็เป็นความรับผิดชอบของชุมชนพระศาสนจักรทั้งปวงในแต่ละระดับด้วย จากชุมชนท้องถิ่น ชุมชนพระศาสนจักรใดพระศาสนจักรหนึ่ง ตลอดไปจนถึงพระศาสนจักรสากล ในฐานะที่เป็นชุมชน พระศาสนจักรจะต้องปฏิบัติความรัก ความรักจึงต้องมีการบริหารจัดการ หากต้องการที่จะให้มีการบริการชุมชนอย่างเป็นระเบียบ การตระหนักถึงความรับผิดชอบนี้เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่มีอยู่ในพระศาสนจักรตั้งแต่แรกเริ่ม “บรรดาผู้ที่มีความเชื่อที่อยู่พร้อมกัน ณ ที่แห่งเดียว และทรัพย์สินของเขาเหล่านั้นก็นำมารวมกันเป็นของกลาง เขาได้ขายที่ดินและทรัพย์สินของเขาแบ่งให้แก่คนทั้งปวงตามที่ทุกคนต้องการ” (กจ 2:44-5) ในข้อความดังกล่าว นักบุญลูกาได้ให้คำจำกัดความแบบหนึ่งของพระศาสนจักร ซึ่งปัจจัยโครงสร้างรวมถึงความสัตย์ซื่อต่อ “คำสั่งสอนของอัครสาวก” “ความเป็นหนึ่งเดียวกัน” (*koinonia*) “การหักปึง” และ “การสวดภาวนา” (เทียบ กจ 2:42) ปัจจัยของความเป็นหนึ่งเดียวกัน (*koinonia*) ในตอนแรกไม่มีการกำหนดขึ้นมา แต่ปรากฏอยู่อย่างชัดเจนใน

คำกล่าวที่น่าอึ้งมาข้างต้น ซึ่งมีพื้นฐานในความจริงที่ว่า ผู้ที่มีความเชื่อถือว่าทุกสิ่งเป็นของกลาง และในระหว่างพวกเขานั้นไม่มีความแตกต่างกันอีกต่อไประหว่างคนมีและคนจน (เทียบ กจ 4:32-37) ต่อมาเมื่อพระศาสนจักรแผ่ขยายเติบโตขึ้น รูปแบบดั้งเดิมที่ถือเอาวัตถุเป็นของกลางนั้นไม่อาจที่จะดำรงอยู่ต่อไปได้ แต่ความหมาย ใจความสำคัญยังคงอยู่ กล่าวคือ ภายในชุมชนของผู้ที่มีความเชื่อจะต้องไม่มีที่ว่างสำหรับความยากจน จะต้องไม่มีการปฏิเสธสิ่งจำเป็นเพื่อการยังชีพที่สง่างามแก่ผู้ใดที่มีความต้องการ

21. ในหนังสือกิจการอัครสาวก มีกล่าวถึงการตัดสินใจในการหาหลักการของพระศาสนจักรลงสู่ภาคปฏิบัติด้วยการแต่งตั้ง 7 คนให้ทำหน้าที่นี้ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นหน้าที่ของสังฆานุกร (เทียบ กจ 6:5-6) ในพระศาสนจักรสมัยเริ่มแรกเกิดมีปัญหาคือความไม่เท่าเทียมกันขึ้นในการแจกจ่ายสิ่งของ ให้กับบรรดาแม่ม่ายที่พูดภาษาฮีบรูและภาษากรีก อัครสาวกซึ่งทำหน้าที่ส่วนใหญ่ในเรื่องของการสวดภาวนา (ศีลมหาสนิทและพิธีกรรม) และพันธกิจแห่งการประกาศพระวาจา รู้สึกมีภาระหนักเกินไปในการที่ต้องคอยเลี้ยงดูคนยากไร้ด้วย พวกเขาจึงขอสงวนตัวเองไว้ทำหน้าที่หลัก แล้วแต่งตั้ง 7 คนให้ทำหน้าที่อื่น ซึ่งก็มีความจำเป็นเช่นกันในพระศาสนจักร คนทั้งเจ็ดนั้น ไม่ใช่จะทำหน้าที่ไปแบบเครื่องจักรเท่านั้น พวกเขาจะต้องเป็นคน “ที่เปี่ยมด้วยพระจิตเจ้าและความเฉลียวฉลาด” (เทียบ กจ. 6:1-6) พุทธอีกอย่างหนึ่งคือ งานรับใช้สังคมที่พวกเขามีหน้าที่ต้องทำนั้นต้องเป็นรูปธรรมชัดเจน แต่ในขณะเดียวกันต้องเป็นการรับใช้ที่มีมิติจิตวิญญาณอยู่ด้วย สำนักงานนี้จะต้องมีมิติจิตวิญญาณอยู่อย่างแท้จริง เพราะจะต้องทำหน้าที่สำคัญยิ่งของพระศาสนจักร นั่นคือความรักต่อเพื่อนมนุษย์ที่มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระเบียบ อาศัยการจัดตั้งกลุ่ม “*diaconia*” 7 คนนี้ พันธกิจเมตตาธรรมที่ทำการเป็นหมู่คณะและมีระเบียบได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างพื้นฐานของพระศาสนจักร

22. พอหลายปีผ่านไป พระศาสนจักรมีการขยายสนามเมตตาธรรมเพิ่มขึ้นใหม่ พันธกิจเมตตาธรรมจึงถูกสถาปนาขึ้นในฐานะเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งควบคู่กันไปกับการโปรยาศิลศักดิ์สิทธิ์และการประกาศพระวาจา มีการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กกำพร้า แม่ม่าย ผู้ต้องขัง คนเจ็บป่วย ตลอดจนผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือด้านต่างๆ สิ่งเหล่านี้เป็นเหมือนดังศีลศักดิ์สิทธิ์และการประกาศพระวรสาร พระศาสนจักรไม่อาจมองข้ามกิจเมตตาเช่นเดียวกับที่ไม่อาจละเลยต่อศีลศักดิ์สิทธิ์และพระวาจา ขอนำเอาตัวอย่างมาแสดงให้เห็นพอเป็นสังเขป ยูสติน มรณสักขี (ค.ศ. 155) เมื่อพูดถึงการเฉลิมฉลองวันอาทิตย์ของคริสตชน ท่านมักพูดถึงกิจเมตตาธรรมเสมอ ซึ่งต้องนำมาเชื่อมโยงกับศีลมหาสนิท ผู้ที่ร่วมในพิธีจะถวายตามฐานะของตน และแต่ละคนจะถวายอะไรนั้นก็สุดแท้แต่ใจตน จากนั้นท่านสังฆราชก็จะเอาของถวายเหล่านั้นไปช่วยเด็กกำพร้า หญิงม่าย คนป่วย และผู้อื่นที่มีความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่นคนที่ถูกจองจำและคนต่างชาติ¹² แตร์ตุลเลียน นักเขียนคริสตชนผู้ยิ่งใหญ่ (หลัง ค.ศ. 220) กล่าวว่าพวกคนต่างศาสนาได้รับการประทับใจจากคริสตชนอย่างไร เนื่องจากคริสตชนมีความห่วงใยต่อความต้องการทุกชนิดของผู้อื่น¹³ และเมื่ออิกญาซีอุสแห่งเมืองอันติไอล์ (ค.ศ. 117) บรรยายพระศาสนจักรแห่งโรมว่าเป็น “เลิศในความรัก (*agape*)”¹⁴ เราอาจเปรียบเทียบจากคำจำกัดความนี้ได้ว่า เขาตั้งใจที่จะแสดงออกถึงกิจเมตตาที่เป็นรูปธรรมของพระศาสนจักร

23. อาจเป็นประโยชน์ที่จะหวนกลับไปมองโครงสร้างแรกของพระศาสนจักรที่มีการเชื่อมโยงกันกับงานเมตตาธรรม ช่วงกลางศตวรรษที่ 4 เราเห็นการพัฒนาในประเทศอียิปต์ในรูปแบบของ “*diaconia*” ซึ่งเป็นสถาบันในอารามนักพรตทำหน้าที่ทุกอย่างที่เกี่ยวกับงานบรรเทาสาธารณะ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการให้บริการความรัก ต่อมาพอถึงศตวรรษที่ 6 สถาบันนี้ได้มีการพัฒนาต่อไปอีกเป็นรูปองค์กรที่มีการจดทะเบียนเรียบร้อยตามกฎหมาย เจ้าหน้าที่บ้านเมืองต้องมอบข้าวจำนวน

หนึ่งเพื่อนำไปแจกจ่ายแก่ราษฎรที่ยากจน ในอียิปต์ไม่เพียงแต่อารามนักพรตเท่านั้น แต่ทุกสังคมชนพลล้วนมีสำนัก “*diaconia*” ของตนเองทั้งสิ้น สถาบันนี้ขยายออกไปทั่วทั้งทิศตะวันออกและตะวันตก พระสันตะปาปาเกรกอรี (ค.ศ. 604) มีการกล่าวถึง *diaconia* แห่งเมืองเนเปิ้ล ส่วนที่โรมนั้นมีเอกสารบรรพทีกเกี่ยวกับ *diaconia* นี้ในศตวรรษที่ 7 และ 8 แต่งานเมตตาธรรมต่อคนยากจนและคนที่ได้รับทุกข์ เป็นงานสำคัญส่วนหนึ่งโดยธรรมชาติของพระศาสนจักรโรมมาตั้งแต่แรก ซึ่งมีหลักการในการดำเนินชีวิตของคริสตชน ดังที่มีบันทึกในกิจการอัครสาวก มีหลักฐานชัดเจน เช่นกรณีของอนุสงฆ์ลอเรนซ์ (ค.ศ. 258) นักบุญอัมโบรซิโอ (ค.ศ. 397) ทราบดีเกี่ยวกับการเป็นมรณสักขีของลอเรนซ์ บันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ช่วยให้เราเห็นภาพแท้จริงของมรณสักขี ลอเรนซ์ได้เป็นอย่างดี ในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบดูแลเอาใจใส่คนจนที่โรม หลังจากทีพระสันตะปาปาถูกจับพร้อมกับเพื่อนอนุสงฆ์อื่นๆ ลอเรนซ์ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ระยะหนึ่งในการรวบรวมทรัพย์สินของพระศาสนจักรไปมอบแก่จักรพรรดิ ท่านมรณสักขีแจกจ่ายเงินทองข้าวของที่มีอยู่ทั้งหมดแก่คนยากจน จากนั้น ท่านก็นำเอาคนยากจนเองในฐานะที่พวกเขาเป็นสมบัติของพระศาสนจักรไปมอบให้แก่จักรพรรดิ¹⁵ ไม่ว่าประวัติศาสตร์จะนำเสนอได้มากน้อยแค่ไหน มรณสักขีลอเรนซ์ยังคงเป็นความทรงจำที่ดีอยู่เสมอในพระศาสนจักร ในฐานะที่เป็นสัญลักษณ์แห่งงานเมตตาธรรมของพระศาสนจักร

24. ตัวอย่างของจักรพรรดิจูเลียโน (ค.ศ. 363) ผู้ละทิ้งความเชื่อพจะเป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นได้ว่า พระศาสนจักรสมัยแรกๆ เล็งเห็นถึงความสำคัญของงานเมตตาธรรมที่จัดเป็นองค์กรพร้อมทั้งมีการบริหารจัดการที่ดีนั้นมีความสำคัญอย่างไร ตั้งแต่อายุ 7 ขวบ จูเลียโนอยู่ในเหตุการณ์ขณะที่บิดาพร้อมสมาชิกทุกคนในครอบครัวของเขาถูกฆ่าทั้งหมด ไม่ทราบผิดหรือถูกที่เขาโยนความโหดร้ายนั้นไปที่จักรพรรดิคอนสแตนติอูส ซึ่งในสายตาของคนทั่วไปถือว่าเป็นคริสตชนคนดีมีธรรมะ เมื่อได้ขึ้นเป็นจักรพรรดิ จูเลียโนตัดสินใจที่จะฟื้นฟูการนับถือเทพเจ้า

ต่างๆ ซึ่งเป็นศาสนาเก่าของโรม พร้อมทั้งทำการปฏิรูปโดยหวังที่จะให้ศาสนาใหม่นี้เป็นพลังแห่งอาณาจักรของตน เกี่ยวกับประเด็นนี้ เขาได้รับแรงบันดาลใจอย่างมากจากศาสนาคริสต์ เขาสถาปนาฐานันดรสงฆ์เพื่อส่งเสริมความรักต่อเทพเจ้าและต่อเพื่อนมนุษย์ ในจดหมายฉบับหนึ่ง¹⁶ เขาเขียนไว้ว่า จุดเดียวที่ศาสนาคริสต์ประทับใจเขามากที่สุดคืองานเมตตาธรรมของพระศาสนจักร เขาจึงถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับลัทธิใหม่ของเขาที่จะต้องดำเนินไปตามระบบงานเมตตาธรรมของพระศาสนจักร นั่นคือ ต้องตั้งสถาบันเพื่องานเมตตาธรรมของตนเองขึ้นมา ตามความคิดของเขา นี่คือการกระทำที่ทำให้ชาว “กาลิเลียน” มีชื่อเสียงโด่งดัง ต้องเอาแบบอย่างและต้องทำให้ดีกว่าเดิม ด้วยกระบวนการนี้ เท่ากับจักรพรรดิได้ยืนยันว่างานเมตตาธรรมเป็นลักษณะเด่นที่สุดของชุมชนคริสตชน ซึ่งได้แก่พระศาสนจักรนั่นเอง

25. จนกระทั่งบัดนี้ มีความจริงอยู่สองประการด้วยกันที่ได้มาจากการไตร่ตรองของเรา:

ก) ธรรมชาติลัทธิที่สุดของพระศาสนจักรแสดงออกมาในความรับผิดชอบ 3 ประการด้วยกัน การประกาศพระวาจาของพระเจ้า (*kerygma-martyria*) การเฉลิมฉลองศีลศักดิ์สิทธิ์ (*leitourgia*) และการประกอบกิจเมตตาธรรม (*diakonia*) หน้าที่ทั้งสามอย่างนี้เอื้อกันและกันและไม่อาจแยกจากกันได้ สำหรับพระศาสนจักร งานเมตตาไม่ใช่งานสวัสดิการที่อาจปล่อยให้คนอื่นทำก็ได้ แต่งานนี้เป็นส่วนหนึ่งแห่งธรรมชาติของพระศาสนจักร เป็นการแสดงออกที่ขาดเสียมิได้ซึ่งการเป็นพระศาสนจักรของตนเอง¹⁷

ข) พระศาสนจักรคือครอบครัวของพระเจ้าในโลกนี้ ภายในครอบครัวนี้ไม่ควรมิให้ผู้ใดเดือดร้อนสิ่งจำเป็นในชีวิต แต่ในขณะเดียวกัน ความรักหรือ *agape* นี้แผ่คลุมเลยเขตปกครองของพระศาสนจักร นิทานเรื่องชาวยิวมาริตันผู้ใจดียังคงเป็นมาตรฐานที่บังคับให้มีความรักสากลต่อผู้ที่

เคือคร็อนที่เรำบังเอิญไปพบ (เทียบ ลก 10:31) ไม่ว่าคนนั้นจะเป็นใคร โดยไม่ไปจากบัญญัติแห่งความรักสากล พระศาสนจักรยังมีความ รับผิดชอบพิเศษภายในครอบครัวของพระศาสนจักรเอง นั่นคือ ต้อง ไม่มีสมาชิกคนใดตกทุกข์ได้ยากจากความเคือคร็อนในสิ่งจำเป็นสำหรับ ชีวิต คำสอนในจดหมายถึงชาวกาลาเทียเน้นว่า “เหตุฉะนั้นเมื่อเรามี โอกาส ให้เราทำดีต่อคนทั้งปวง และเฉพาะอย่างยิ่งต่อครอบครัวที่มี ความเชื่อ” (กท 6:10)

ความยุติธรรมและเมตตาธรรม

26. นับตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ได้มีการหยิบยกข้อกังขาขึ้นมาเกี่ยวกับ กิจเมตตาธรรมของพระ ศาสนจักร ซึ่งต่อมาได้มีการตอกย้ำอย่างเข้มข้นจากลัทธิของ มาร์กซ์โดยอ้างว่า คนจนไม่ต้องการความเมตตาแต่ต้องการความยุติธรรมต่างหาก งานเมตตาธรรมอย่างเช่นการทำบุญให้ทาน ผลของมันก็คือเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ คนรวยสำนึกถึงหน้าที่ให้ต้องแสวงหาความยุติธรรม และอีกด้านหนึ่งก็เป็นการ ผ่อนคลายมโนธรรมของตน เนื่องจากมัวแต่รักษาสถานภาพของตนแล้วไปละเมิด สิทธิของคนจน แทนที่จะมอบความช่วยเหลือผ่านทางงานต่างๆ ขององค์กร มนุษยธรรมเพื่อที่จะรักษาสถานภาพเดิมของตน เราจำต้องสร้างระบบสังคมที่เป็น ธรรม ซึ่งทำให้ทุกคนได้รับส่วนแบ่งของตนจากสมบัติโลกโดยที่ไม่ต้องไปพึ่งทาน จากผู้ใด เราต้องรับว่ามีความจริงอยู่บ้างเหมือนกันในข้อโต้แย้งของฝ่ายตรงข้าม แต่ ก็มีความเข้าใจผิดพลาดอยู่มากเช่นกัน เป็นความจริงว่าการดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรม ต้องเป็นมาตรการพื้นฐานของรัฐ และเป้าหมายของระเบียบสังคมชอบธรรมต้องเป็น หลักประกันให้ทุกคนตามหลักการของความเอื้ออาทร คือทุกคนควรมีส่วนใน สมบัติของชุมชน ประเด็นนี้ถูกนำมาตอกย้ำเสมอโดยคำสอนของพระศาสนจักรที่ เกี่ยวกับสังคมและเป็นหน้าที่ของรัฐ ตามประวัติศาสตร์ ประเด็นที่เกี่ยวกับระเบียบ สังคมชอบธรรมในโลก เกิดมีมิติใหม่พร้อมกับการปรับเปลี่ยนของสังคม ที่กลาย

เป็นสังคมอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 19 อุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นมากมาย นั้น เป็นเหตุให้โครงสร้างสังคมเก่าล่มสลาย ขณะเดียวกันชนชั้นกรรมาชีพ กินเงินเดือนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดมีการแปรเปลี่ยนชนิดอนาราก ลอนโคนในกระบวนการสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างทุนนิยมกับแรงงานบัดนี้ได้ กลายเป็นประเด็นสะกิดใจทุกคน เป็นประเด็นที่ไม่เคยมีใครเข้าใจมาก่อน ทุนและ ผลิตผลคือแหล่งของอำนาจที่มีอยู่ในกำมือของคนเพียงไม่กี่คนนั้น นำไปสู่การกดขี่ สิทธิของชนชั้นกรรมาชีพจนเป็นเหตุให้ชนชั้นกรรมาชีพต้องก่อการปฏิวัติ

27. ต้องยอมรับว่าผู้นำของพระศาสนจักรเชื้องข้าในการรับรู้ จำเป็นต้องใช้ กระบวนการใหม่ในการจรรโลงโครงสร้างของสังคมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม มีผู้ริเริ่มบุกเบิกเกี่ยวกับประเด็นนี้อยู่เหมือนกัน เช่นพระสังฆราช Ketteler แห่ง Mainz (ค.ศ. 1877) พร้อมกับงานที่เป็นรูปธรรมได้ถูกนำมาทดลองปฏิบัติกัน มากมายโดยกลุ่มชน สมาคม สมาพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยคณะนักบวชที่ก่อตั้ง ขึ้นใหม่ในศตวรรษที่ 19 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำสงครามกับความยากจน โรคภัย ไข้เจ็บ และส่งเสริมการศึกษาให้ดีขึ้น ในปี 1891 พระสันตะปาปาเลโอ ที่ 13 ได้ ออกสมณสาสน์ *Rerum Novarum* ต่อมาในปี 1931 ปีโอที่ 11 ได้ออกสมณสาสน์ *Quadragesimo Anno* ปี 1961 นุญราสีพระสันตะปาปาจอห์น ที่ 23 ออกสมณสาสน์ *Mater et Magistra* ต่อมาพระสันตะปาปาปอล ที่ 6 ออกสมณสาสน์อีกฉบับหนึ่ง ชื่อ *Populorum Progressio* (1967) และสมณลิขิต *Octogesima Adveniens* (1971) ที่ กล่าวอย่างหนักแน่นในเรื่องของปัญหาสังคม ซึ่งในขณะนั้นเป็นปัญหารุนแรงมาก ในแถบประเทศละตินอเมริกา ส่วนพระสันตะปาปาจอห์น ปอล ที่ 2 นั้นออก สมณสาสน์ติดต่อกันถึง 3 ฉบับว่าด้วยเรื่องของสังคม ได้แก่ *Laborem Exercens* (1981) *Sollicitudo Rei Socialis* (1987) และ *Centesimus Annus* (1991) คำสอน ด้านสังคมคาทอลิกค่อยๆ มีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ด้วยเหตุที่ต้องเผชิญกับปัญหาและ สถานการณ์ใหม่ๆ ซึ่งในขณะนี้ได้มีการรวบรวมคำสอนด้านสังคมของพระ ศาสนจักรไว้เป็นเล่ม จัดพิมพ์โดยสมณสภาเพื่อความยุติธรรมและสันติในปี 2004

ลัทธิมาร์กซ์คิดว่าการปฏิวัติเท่านั้นที่จะเป็นหนทางแก้ปัญหาสังคม พวกเขาอ้างว่าการปฏิวัติและการรวมประชากรมาช่วยกันผลิตจะทำให้สิ่งต่างๆ ดีขึ้นได้อย่างทันตาเห็น ภาพลวงตานี้ได้อันตรธานไปหมดสิ้นแล้ว ในสภาพการณ์สลับซับซ้อนของทุกวันนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นเพราะการเจริญเติบโตแบบก้าวกระโดดของเศรษฐกิจยุคโลกาภิวัตน์ คำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักรคือคู่มือแนะนำขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพมาก กระทั่งเหนือเขตแดนปกครองของพระศาสนจักรด้วยซ้ำ โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนา คำแนะนำดังกล่าวจะต้องนำมาใช้ในบริบทแห่งการเสวนากับทุกท่าน ที่มีความกังวลอย่างจริงจังต่อมนุษยชาติและต่อโลกที่เราอาศัยอยู่

28. เพื่อที่จะจำกัดความได้อย่างถูกต้องถึงความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมและพันธกิจเมตตาธรรม เราจำเป็นต้องพิจารณากันถึงหลักสำคัญสองประการด้วยกัน

- ก) การจัดระเบียบขอบธรรมของสังคมและของรัฐ เป็นความรับผิดชอบหลักของการเมือง นักบุญเอากุสดีโนครั้งหนึ่งกล่าวไว้ว่า รัฐใดที่ไม่มี การปกครองตามหลักความยุติธรรม รัฐนั้นก็จะเป็แค่คนที่เป็หัวขโมย กลุ่มหนึ่ง “*Remota itaque iustitia quid sunt regna nisi magna latrocinia?*”¹⁸ พื้นฐานสำคัญของศาสนาคาทอลิกคือ อะไรเป็ของ ชีซาร์และอะไรเป็ของพระเจ้า (เทียบ มธ 22:21) หรือพูดอีกแบบว่า การแบ่งแยกให้ชัดเจนระหว่างพระศาสนจักรกับรัฐ หรืออย่างทีสังคายนา วาติกันที่ 2 กล่าวว่ เป็อธิปไตยของฝ่ายโลก¹⁹ รัฐต้องไม่มาบีบบังคับ ศาสนา แต่จะต้องมีหลักประกันเสรีภาพในการนับถือศาสนา และความกลมเกลียวสมานฉันท์ระหว่าง ศาสนิกชนของศาสนาต่างๆ ในส่วนของพระศาสนจักร พระศาสนจักรในฐานะทีเป็การแสดงออกทางสังคมถึง ความเชื่อแห่งคริสตชน จึงมีเสรีภาพและมีโครงสร้างบนพื้นฐานแห่ง ความเชื่อในฐานะทีเป็ชุมชนซึ่งรัฐต้องให้การยอมรับ สองซีกโลกนี้ แตกต่างกันอย่างชัดเจน แต่ทาบเกี่ยวกันเสมอ

ความยุติธรรมต้องเป็นทั้งเป้าหมายและมาตรฐานภายในของการเมืองทุกอย่าง การเมืองเป็นอะไรที่มากกว่ากลไกที่คอยจัดระเบียบสำหรับชีวิตสังคม ต้นกำเนิด และเป้าหมายของมันต้องตั้งอยู่ในความยุติธรรม ซึ่งโดยธรรมชาติของตัวมันเองคือ อยู่ในคุณธรรมจริยธรรมนั่นเอง สิ่งที่รัฐมีอาจหลีกเลี่ยงคือการเผชิญกับคำถามที่ว่า จะทำให้เกิดความยุติธรรม ณ ที่นี้และบัดนี้ได้อย่างไร แต่ประเด็นนี้ข้าย้อนกลับไปหาคำถามที่เป็นแก่นแก้วถลึงไปอีก: อะไรคือความยุติธรรม? ปัญหาอยู่ที่การมีเหตุ มีผล แต่หากจะให้มีการใช้เหตุผลอย่างถูกต้องแล้ว เหตุผลต้องผ่านการชำระล้างให้บริสุทธิ์อยู่เสมอ เพราะว่าไม่มีวันที่มันจะเป็นอิสระโดยสิ้นเชิงจากอันตรายที่เกิดจากความบอดมืดบางอย่างในเชิงของจริยธรรมไม่ว่าจะเป็นด้วยอำนาจหรือผลประโยชน์ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง

การเมืองและความเชื่อจะบรรจบพบกัน ณ จุดนี้ ธรรมชาติพิเศษของความเชื่อคือ การที่ได้พบกับพระเจ้าผู้ทรงชีวิต เป็นการพบที่เปิดประตูมิติใหม่ที่ข้ามบริบทแห่งเหตุผล แต่ก็ยังเป็นพลังที่คอยชำระล้างให้เหตุผลเองด้วย จากมุมมองของพระเจ้า ความเชื่อทำให้เหตุผลเป็นอิสระจากจุดบอดมืดของมัน จึงช่วยทำให้เหตุผลมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้ด้วย ความเชื่อทำให้เหตุผลทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าและทำให้สามารถมองเห็นสิ่งต่างๆ ได้อย่างชัดเจนขึ้น และนี่คือจุดที่คำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักรมีบทบาท มันไม่ได้มีจุดประสงค์ที่จะทำให้อำนาจของพระศาสนจักรอยู่เหนืออำนาจรัฐ ยิ่งไปกว่านั้น มันไม่ได้เป็นความพยายามที่จะบังคับผู้ที่ไม่มีความเชื่อให้ต้องเชื่อด้วยการคิดและใช้วิธีคิดของเราที่มีความเชื่อ จุดประสงค์ของมันเป็นเพียงช่วยชำระเหตุผลให้สะอาดหมดจด และเพื่อให้ได้ทราบและบรรลุถึงว่าอะไรคือความยุติธรรมเท่านั้นเอง

คำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักรดำเนินไปตามหลักของเหตุผลและกฎธรรมชาติ กล่าวคือ บนพื้นฐานของสิ่งที่สอดคล้องกันกับธรรมชาติของมนุษย์ทุกคน คำสอนนี้ตระหนักดีว่า ไม่ใช่ความรับผิดชอบของพระศาสนจักรที่จะทำให้คำสอนนี้อยู่เหนือชีวิตการเมือง ตรงกันข้าม พระศาสนจักรต้องการที่จะสร้าง

มโนธรรมในชีวิตการเมืองและช่วยกระตุ้นให้มองลึกๆ ถึงหลักการที่แท้จริงของความยุติธรรม พร้อมกับความตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติตาม ถึงแม้ว่าการทำเช่นนี้จะไปขัดผลประโยชน์ของใครบางคนก็ตาม การทำให้เกิดมีบ้านเมืองและระเบียบสังคมชอบธรรม ซึ่งทุกคนได้รับสิ่งที่เป็นสิทธิของเขา เป็นหัวใจแห่งปฏิบัติการที่มนุษย์ทุกยุคทุกสมัยจะต้องพยายามทำให้เกิดขึ้นต่อไป ในฐานะที่สิ่งนี้เป็นพันธกิจการเมือง จึงไม่อาจเป็นความรับผิดชอบของพระศาสนจักรได้ ถึงอย่างนั้นก็ตามที่ เนื่องจากเป็นความรับผิดชอบของมนุษย์ที่สำคัญที่สุด พระศาสนจักรโดยหน้าที่ อาศัยการชำระเหตุผลให้สะอาดและอาศัยคำแนะนำด้านจริยธรรม จำต้องมีส่วนในการสร้างความเข้าใจพื้นฐานที่ถูกต้องของความยุติธรรมซึ่งควรที่จะได้มาโดยอาศัยการเมือง พระศาสนจักรไม่สามารถและต้องไม่ลงไปในส่วนรบบทางการเมือง เพื่อให้ได้มาซึ่งสังคมที่ยุติธรรมที่สุดเท่าที่จะยุติธรรมได้ พระศาสนจักรไม่สามารถและต้องไม่ไปมีบทบาทแทนรัฐ แต่ในขณะเดียวกัน พระศาสนจักรก็ไม่สามารถและต้องไม่ยืนค้ำอยู่ข้างทางในการต่อสู้เพื่อความยุติธรรม พระศาสนจักรต้องเล่นบทบาทของตน โดยอาศัยการโต้ด้วยเหตุผล ต้องปลูกพลังจิตให้เกิดขึ้น หากปราศจากสิ่งนี้แล้ว ความยุติธรรมซึ่งเรียกร้องให้มีการเสียสละเสมอมนั้น จะไม่มีทางเอาชนะหรือสำเร็จได้เลย สังคมยุติธรรมต้องเป็นความสำเร็จของการเมือง ไม่ใช่ของพระศาสนจักร แต่การส่งเสริมความยุติธรรมโดยอาศัยความพยายามที่ช่วยให้เกิดความมีจิตใจกว้างที่ต้องสอดคล้องกับความดีทั่วไปนั้น เป็นสิ่งที่พระศาสนจักรให้ความห่วงใยเป็นอย่างยิ่ง

- ข) ความรัก – *caritas* – เป็นสิ่งจำเป็นเสมอ แม้ในสังคมที่มีความยุติธรรมมากที่สุด ไม่มีการจัดระเบียบของรัฐใด ที่ยุติธรรมจนถึงกับตัดความจำเป็นการให้บริการความรักออกไปได้ ใครที่ต้องการตัดความรักออกไปเท่ากับเป็นการกำจัดมนุษย์ออกไปด้วย จะมีความทุกข์ทรมานอยู่เสมอที่เรียกร้องขอความบรรเทาและความช่วยเหลือ จะมีความโดดเดี่ยว

อ้างว้างอยู่ไม่ขาดสาย จะมีสถานการณ์ที่ต้องการสิ่งจำเป็นทางวัตถุ ซึ่งความช่วยเหลือในรูปแบบของความรักต่อเพื่อนบ้านที่เป็นรูปธรรม จะขาดเสียมิได้²⁰ รัฐใดที่พยายามจัดหาให้ทุกอย่าง รวบรวมทุกอย่างไว้ ทำเองหมด ในที่สุดแล้ว จะเป็นเพียงระบบที่ไม่สามารถให้หลักประกัน สิ่งนั้นเองที่คนกำลังทนทุกข์—ทุกคนมีทุกข์ มีความต้องการ นั่นคือ ความรักความห่วงใยส่วนตัว เราไม่ต้องการรัฐที่จัดระเบียบและควบคุม ทุกสิ่งทุกอย่าง แต่ต้องการรัฐที่ใช้หลักเอื้ออาทร ขอมอบด้วยใจกว้าง และ ให้การสนับสนุนความคิดริเริ่มที่เกิดจากพลังสังคมต่างๆ จากนั้นก็รวม พลังเหล่านั้นเข้าไว้ด้วยกัน โดยให้ความเอาใจใส่เป็นพิเศษแก่คนยากจน พระศาสนจักรคือพลังหนึ่งแห่งพลังทรงชีวิตเหล่านั้น พระศาสนจักร มีชีวิตด้วยความรัก ที่พระจิตแห่งพระคริสตเจ้าทรงจุذبประกายขึ้น ความรักนี้ไม่ได้เพียงแค่ให้ความช่วยเหลือคนในด้านวัตถุเท่านั้น แต่มีการ ดูแลเอาใจใส่จิตวิญญาณของเขาด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากไป กว่าความช่วยเหลือด้านวัตถุเสียอีก สุดท้าย คำวิพากษ์ที่ว่าโครงสร้าง สังคมที่ยุติธรรมจะทำให้งานเมตตาธรรมกลายเป็นสิ่งฟุ่มเฟือยไม่มีความ จำเป็นนั้น แท้จริงแล้วเป็นการใส่หน้ากากมนุษย์ให้เหลือเป็นเพียงวัตถุ เป็นความคิดผิดๆ ที่คิดว่ามนุษย์ “สามารถมีชีวิตโดยอาศัยปัจจัยอย่างเดียว” (มธ 4:4; เทียบ ฉธบ 8:3) เป็นความเชื่อที่ดูถูกมนุษย์และในที่สุด ไม่ได้ ให้ความสำคัญอะไรเลยต่อทุกสิ่งที่เป็นของมนุษย์โดยจำเพาะ

29. บัดนี้เราสามารถแยกแยะได้ชัดเจนขึ้น ในชีวิตของพระศาสนจักร ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ในการจัดระเบียบยุติธรรมของรัฐและสังคมในมิติหนึ่ง และการจัดตั้งองค์กรเมตตาธรรมอีกมิติหนึ่ง เราเห็นแล้วว่า การสร้างโครงสร้าง ขอบธรรมไม่ใช่หน้าที่โดยตรงของพระศาสนจักร แต่เป็นเรื่องของโลกการเมือง เป็น เรื่องของการใช้เหตุผลที่ถูกต้อง ณ จุดนี้ พระศาสนจักรมีหน้าที่ทางอ้อม คือ ได้รับ

การเรียกร้องให้มีส่วนชำระเหตุผลให้บริสุทธิ์ และปลุกพลังธรรมเหล่านั้นให้ตื่นขึ้นมา หากปราศจากซึ่งพลังธรรมดังกล่าว โครงสร้างที่ชอบธรรมจะไม่มีวันเกิดขึ้นได้ หรือหากเกิดขึ้นก็ไม่มีประสิทธิภาพในระยะยาว

ในอีกมุมมองหนึ่ง หน้าที่โดยตรงในการจัดระเบียบสังคมที่ชอบธรรมนั้น เป็นหน้าที่จำเพาะของพระราชา ในฐานะที่เป็นพลเมืองของรัฐ เขาถูกเรียกร้องให้ต้องมีส่วนในชีวิตส่วนรวมในฐานะที่เป็นบุคคล ดังนั้นเขาจะทอดทิ้งไม่ได้เลยต่อการมีส่วนร่วม “ในสนามต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม กฎหมาย การปกครอง และวัฒนธรรม ซึ่งทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้ล้วนมีจุดประสงค์ที่จะส่งเสริมความดีส่วนรวมทั้งสิ้น”²¹ ดังนั้นพันธกิจของพระราชาจึงต้องช่วยกันดูแลชีวิตสังคมให้ดำเนินไปโดยราบรื่น มีการเคารพอำนาจที่ชอบธรรมและให้ความร่วมมือกับราษฎรอื่นๆ ตามความสันติแห่งตน ตลอดจนทำหน้าที่ในส่วนที่ตนรับผิดชอบให้สมบูรณ์²² แม้ว่าการเมตตาธรรมของพระศาสนจักรจะนำไปปะปนกับกิจกรรมของรัฐไม่ได้ แต่ก็ยังคงเป็นความจริงว่าความรักต้องเป็นแรงบันดาลใจชีวิตทั้งชีวิตของพระราชาเช่นเดียวกันกับกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งความรักนี้ถูกหล่อหลอมให้เป็น “ความรักต่อสังคม”²³

องค์กรมนุษยธรรมต่างๆ ของพระศาสนจักรในแง่หนึ่งเป็นงานที่พระศาสนจักรรับรอง “*opus proprium*” ซึ่งพระศาสนจักรไม่ได้ให้ความร่วมมือแบบทวิภาคี แต่ทำหน้าที่ไปด้วยการรับผิดชอบโดยตรงเอง พระศาสนจักรจะไม่มีวันได้รับการยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติเมตตาภิเษกในฐานะที่พระศาสนจักรเป็นองค์กรของผู้ที่มีความเชื่อ และในอีกแง่หนึ่ง จะไม่มีสภาพการณ์ใดที่เมตตาภิเษกของคริสตชนแต่ละคนเป็นสิ่งไม่จำเป็น เพราะนอกเหนือไปจากความยุติธรรมแล้ว มนุษย์มีความต้องการและจะมีความต้องการความรักเสมอ

โครงสร้างหลากหลายของงานเมตตาธรรมในบริบทสังคมปัจจุบัน

30. ก่อนที่จะกล่าวถึงกิจกรรมของพระศาสนจักรในการรับใช้มนุษย์เราขอพูดถึงสภาพการณ์ทั่วไปในการคืนชนต่อสู้ เพื่อความยุติธรรมและความรักในโลกทุกวันนี้เสียก่อน

ก) ทุกวันนี้ความทันสมัยของสื่อทำให้โลกของเราเล็กลง ความห่างไกลระหว่างวัฒนธรรมและผู้คนถูกย่อส่วนลงไปอย่างเหลือเชื่อ “การรู้เทียบทันกัน” นี้ บางครั้งก่อให้เกิดความเข้าใจผิดและความตึงเครียดขึ้นได้เหมือนกัน แต่การที่เราสามารถทราบได้เกือบทันทีเกี่ยวกับความต้องการของผู้อื่นนั้น ก็ทำให้เราให้ต้องรับรู้และแบ่งปันช่วยเหลือความทุกข์ยากเหล่านั้นด้วยเช่นกัน ถึงแม้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะมีความก้าวหน้ามาก ในแต่ละวันเราจะเห็นความทุกข์ยากเป็นอันมากในโลกเกี่ยวกับความยากจนในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความยากจนด้านวัตถุหรือด้านจิตใจ ยุคนี้เรียกร้องให้เราพร้อมอยู่เสมอที่จะให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่กำลังเผชิญกับความทุกข์ยาก สังกายนาวาติกันที่ 2 ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ชัดเจนมากว่า “บัดนี้เนื่องจากเรามีสื่อที่รวดเร็ว ระยะทางระหว่างมนุษย์เกือบไม่ต้องพูดถึงกัน งานเมตตาธรรมจึงควรครอบคลุมมนุษย์ทุกคนและความต้องการทุกอย่างของพวกเขา”²⁴

ในอีกมุมมองหนึ่ง ตรงจุดนี้ เราเห็นการทำลายใหม่ที่มีผลเชิงบวกของกระบวนการโลกาภิวัตน์ กล่าวคือเราสามารถที่จะใช้หนทางมากมายในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่บรรดาพี่น้องของเราที่เดือดร้อน เป็นต้นระบบสมัยใหม่ในการแจกอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และการดูแลสุขภาพใจใส่อื่นๆ อีกมากมาย ความห่วงใยต่อเพื่อนมนุษย์อยู่เหนือเครือข่ายชุมชนระดับชาติ ซึ่งยิ่งวันยิ่งจะต้องขยายขอบข่ายไปสู่มนุษยทั้งโลก สังกายนาวาติกันที่ 2 ตั้งข้อสังเกตไว้อย่างถูกต้องว่า “ท่ามกลางเครื่องหมายต่างๆ แห่งกาลเวลาในยุคนี้ สิ่งที่เราควรได้รับ

ความสนใจเป็นพิเศษคือ ความรู้สึกแห่งการเอื้ออาทรระหว่างมนุษย์ที่กำลังเพิ่มมากขึ้น”²⁵ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต่างพยายามช่วยกันผลักดันสนับสนุนสิ่งนี้ ภาครัฐส่วนใหญ่จะเป็นการให้ความช่วยเหลือทางอ้อมหรือการยกเว้นภาษี ส่วนภาคเอกชนนั้นช่วยกันระดมทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ ความเอื้ออาทรจากสังคมพลเรือนนั้นมากกว่าส่วนที่มาจากปัจเจกชนมาก

ข) สภาพการณ์นี้ก่อกำเนิดและการพัฒนาเจริญเติบโตของความร่วมมือในรูปแบบต่างๆ ระหว่างรัฐและหน่วยงานต่างๆ ของพระศาสนจักร ซึ่งล้วนแล้วแต่ก่อให้เกิดผลดีทั้งสิ้น หน่วยงานต่างๆ ของพระศาสนจักรที่ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใสและสัตย์ซื่อต่อการเป็นประจักษ์พยานของความรัก สามารถเป็นบทเรียนให้แก่องค์กรพลเรือนต่างๆ ได้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การส่งเสริมให้มีการประสานงานกัน ซึ่งยังผลให้เกิดประสิทธิภาพในงานกุศล²⁶ มีการตั้งองค์กรมากมายที่มีจุดประสงค์ประกอบกิจกรรมสาธารณธรรม และองค์กรเหล่านี้ล้วนมีปณิธานที่จะช่วยกันแก้ปัญหาสังคมและปัญหาการเมืองที่มีอยู่มากมายในทุกวันนี้ และที่ต้องเอ่ยเป็นพิเศษก็คือ ในยุคนี้เราเห็นการเติบโตและการแพร่หลายของอาสาสมัคร ที่รับผิดชอบให้บริการในรูปแบบต่างๆ มากมาย²⁷ เราต้องขอขอบคุณและแสดงความชื่นชมต่อพวกเขาเหล่านั้นไว้ ณ ที่นี้ที่มีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมชนิดใด สำหรับคนหนุ่มสาว การมีส่วนร่วมแบบกว้างขวางนี้คือสถานที่อบรมสำหรับชีวิต ที่สอนพวกเขาถึงการเอื้ออาทรและความพร้อมในการช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เพียงแต่ช่วยในด้านวัตถุเท่านั้น แต่ด้วยชีวิตของพวกเขาเอง วัฒนธรรมแห่งความตายที่แสดงออกมาดังเช่นในการใช้ยาเสพติด จะได้รับการต่อต้านด้วยความรักที่ไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งแสดงออกมาในรูปวัฒนธรรมแห่งชีวิต ด้วยการพร้อมที่จะ “สละชีวิต” (เทียบ ลก 17:33) เพื่อผู้อื่น

ในพระศาสนจักรคาทอลิก เปรียบเช่นในพระศาสนจักรอื่นๆ และในชุมชนแห่งพระศาสนจักร มีรูปแบบเมตตาธรรมเกิดขึ้นมาใหม่ ในขณะที่เมตตาคืออื่นๆ ที่เป็นรูปแบบเก่า ได้มีการปรับให้มีชีวิตและพลังใหม่ ในการปรับที่เป็นรูปแบบใหม่นี้ เป็นไปได้ที่จะเชื่อมโยงการประกาศพระวรสารกับงานเมตตาธรรมเข้าไว้ด้วยกัน ณ จุดนี้ เราใคร่ยืนยันคำสอนของสมเด็จพระสันตะปาปาโยฮัน ปอล ที่ 2 ที่มีอยู่ในสมณสาส์น *Sollicitudo Rei Socialis*²⁸ เมื่อพระองค์ทรงบอกถึงความพร้อมของพระศาสนจักรคาทอลิก ที่จะร่วมมือกับหน่วยงานกุศลของศาสนจักรและชุมชนต่างๆ เพราะว่าพวกเราต่างมีพื้นฐานเดียวกันที่จะบรรลุถึงเป้าหมายเดียวกัน นั่นคือ “มนุษยธรรมที่แท้จริง” ที่ยอมรับว่า มนุษย์ถูกสร้างขึ้นตามภาพลักษณ์ของพระเจ้า และเราต้องการที่จะช่วยมนุษย์ให้ดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกันกับศักดิ์ศรีนี้ สมณสาส์น *Ut Unum Sint* ของพระองค์เน้นว่า การจะสร้างโลกให้น่าอยู่ขึ้นนั้น เรียกร้องคริสตชนให้ร่วมมือเป็นหนึ่งเดียวกันในการสร้าง “ความเคารพต่อสิทธิและความต้องการของทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนจน คนที่ต่ำต้อย และคนที่ไม่มีทางปกป้องตนเอง”²⁹ เราขอแสดงความพอใจไว้ ณ ที่นี้ว่า การขอร้องนี้ได้รับการสนองตอบด้วยความริเริ่มมากมายทั่วโลก

ความแตกต่างในกิจเมตตาธรรมของพระศาสนจักร

31. องค์การหลากหลายที่เกิดขึ้นมากมายและดำเนินการที่จะตอบสนองความต้องการต่างๆ ของมนุษย์นั้น หากจะพูดกันให้ลึกๆ แล้ว ล้วนเนื่องมาจากบัญญัติให้รักเพื่อนมนุษย์ ที่พระเจ้าผู้สร้างจารึกไว้ในธรรมชาติมนุษย์ นอกนั้นก็ยังเป็นผลของพระศาสนจักรที่ปรากฏมีตัวตนอยู่ในโลกนี้ด้วย เพราะว่าพระศาสนจักรมีการรื้อฟื้นกิจกรรมนี้บ่อยๆ สืบเนื่องจากบัญญัตินี้ ซึ่งบัญญัตินี้ถูกบิดเบือนและเจือจางไปเป็นอันมากในช่วงแห่งกาลเวลา การปฏิรูปของศาสนาที่เจียมที่นาโดยจักรพรรดิจูเลียนเป็นเพียงตัวอย่างแรกๆ แห่งผลร้ายนี้ ณ ที่นี้เราจะเห็นว่าพลังแห่งคริสตศาสนาได้แผ่กว้างเลยเขตแบ่งความเชื่อคริสตชน ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นสิ่ง

สำคัญมากที่กิจกรรมตาธรรมของพระศาสนจักรจะต้องรักษาไว้ ซึ่งความสง่างามและจะต้องไม่ปล่อยให้มันกลายเป็นเพียงงานสังคมสงเคราะห์รูปแบบหนึ่งเท่านั้น เพราะฉะนั้น อะไรเล่าที่เป็นปัจจัยสำคัญแห่งกิจกรรมตาของคริสตชนและของพระศาสนจักร?

- ก) หากจะเอาแบบนิทานเรื่องชาวมาริตันผู้ใจดี เมตตากิจของคริสตชน ก่อนอื่นเป็นการตอบสนองทันทีต่อความต้องการในเหตุการณ์พิเศษต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้ข้าวให้น้ำแก่ผู้ที่กำลังหิวโหย ให้เสื้อผ้าแก่ผู้ที่เปลือยเปล่า เอาใจใส่ดูแลรักษาคนป่วย เยี่ยมเยียนผู้ที่ถูกจองจำ ฯลฯ องค์การเมตตากิจของพระศาสนจักร เริ่มจาก *Caritas* (ระดับสังฆมณฑล ระดับชาติ และระดับสากล) ควรที่จะทำทุกอย่างเท่าที่จะสามารถทำได้ในการจัดหาทรัพยากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรอันจำเป็นสำหรับงานนี้ ปัจเจกชนที่ทำหน้าที่ดูแลผู้เดือดร้อน ต้องมีความรอบรู้เชี่ยวชาญและมีความเป็นมืออาชีพ ต้องได้รับการอบรมเป็นอย่างดีในสิ่งที่ต้องทำและจะอย่างไร และที่สำคัญ ต้องมีความตั้งใจที่จะทำงานต่อไปอย่างต่อเนื่อง แต่ถึงแม้ความเป็นมืออาชีพจะเป็นคุณสมบัติประการแรกและเป็นเรื่องพื้นฐาน ในตัวมันเองนั้นยังไม่เป็นการเพียงพอ เรากำลังพูดถึงถึงคน คนมีความต้องการอะไรที่มากกว่าการเอาใจใส่ดูแลด้านเทคนิค เขาต้องการความเป็นมนุษย์ เขาต้องการความห่วงใยที่ออกมาจากใจ ผู้ที่ทำงานในองค์กรมนุษยธรรมของพระศาสนจักรต้องมีความแตกต่างในมิติที่ว่า พวกเขาไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการในชั่วครู่หนึ่งเท่านั้น แต่พวกเขามอบตนเองแก่ผู้อื่นด้วยความห่วงใยอย่างจริงจัง จนทำให้พวกเขาสัมผัสได้กับความร่ำรวยแห่งความเป็นมนุษย์ ผลที่ตามมาคือ นอกเหนือไปจากการฝึกฝนให้มีความเป็นมืออาชีพแล้ว ผู้ทำงานสงเคราะห์เหล่านี้จำเป็นต้องได้รับ “การอบรมจิตใจ” ด้วย พวกเขาต้อง

ได้รับการอบรมให้ได้สัมผัสกับพระเจ้าในองค์พระคริสตเจ้า ผู้ที่จะทรงเป็นผู้ปลุกความรักของเขาให้ตื่นขึ้นและทรงเปิดดวงใจพวกเขาสู่ผู้อื่น ผลที่ตามมาคือ ความรักต่อเพื่อนมนุษย์จะไม่เป็นบัญญัติที่นำมาบังคับพวกเขาอีกต่อไป แต่กลายเป็นผลพวงที่ได้มาจากความเชื่อของพวกเขา ความเชื่อที่อยู่เฉยไม่ได้เนื่องจากความรัก (เทียบ กท 5:6)

- ข) เมตตาทิสิกของคริสตชนต้องเป็นอิสระ ไม่ขึ้นกับพรรคการเมืองหรืออุดมการณ์อื่น มันไม่ใช่เครื่องมือที่จะนำมาเปลี่ยนโลกโดยอาศัยอุดมการณ์ และก็ไม่ใช่ว่าจะมีไว้รับใช้กุศโลบายฝ่ายโลก แต่เป็นวิธีที่จะทำให้ความรักที่มนุษย์ต้องการเกิดขึ้น ณ ที่นี้และบัดนี้ มนุษย์ยุคสมัยใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ถูกครอบงำโดยปรัชญาต่างๆ ในเรื่องของการพัฒนา ที่รุนแรงที่สุดคือลัทธิมาร์กซ์ มาร์กซ์เสนอทฤษฎีความยากจนว่า ในสภาพการณ์ของอำนาจที่ไม่เป็นธรรม ใครก็ตามที่ทำงานเมตตาทิสิกคือผู้ที่รับใช้ระบบที่ไม่ชอบธรรมนั่นเอง เพราะเป็นการทำให้เห็นว่าความไม่ยุติธรรมนั้นพอทนได้ การกระทำเช่นนี้เป็นการชะลอศักยภาพในการปฏิบัติ ซึ่งเท่ากับเป็นการสกัดกั้นการต่อสู้เพื่อโลกที่ดีกว่าเดิม เมื่อคิดกันเช่นนี้แล้ว กิจกรรมตาก็ถูกปฏิเสธและถูกโจมตีว่าเป็นวิธีธารงไว้ซึ่งสถานภาพเดิม (*status quo*) สิ่งนี้อ้างมานี้แท้จริงแล้วไม่ใช่ปรัชญามนุษย์ มนุษย์ปัจจุบันถูกทำให้เป็นเครื่องบูชาแก่พระเทียมแห่งอนาคต อนาคตที่หาความเป็นจริงไม่ได้ การปฏิเสธที่จะปฏิบัติในสิ่งที่มนุษย์ควรปฏิบัติ ณ ที่นี้และเดี๋ยวนี้ ไม่มีมนุษย์คนไหนทำให้โลกดีขึ้นกว่าเดิมได้ เราทำให้โลกดีขึ้นได้ก็โดยอาศัยการทำดีด้วยตัวของเราเอง ณ บัดนี้ ด้วยสำนึกในหน้าที่ และในทุกครั้งที่เรามีโอกาส และทำโดยเป็นอิสระจากกลยุทธ์ใดๆ ที่มีสิ่งอื่นแอบแฝง เราต้องปฏิบัติโครงการของคริสตชน โครงการของชาวซามาริตันผู้ใจดี โครงการของพระเยซู ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเหมือน “ดวงใจที่เห็น” ดวงใจ

นี้จะเห็นว่าที่ไหนต้องการความรักและก็ปฏิบัติไปตามนั้น อันที่จริง เมื่อพระศาสนจักรกระทำเมตตากิจในฐานะที่เป็นผลงานของชุมชน ทุกคนต้องพร้อมที่จะร่วมมือกันในการวางแผน และประสานกับองค์กรอื่นๆ ที่ทำงานประเภทเดียวกัน

- ค) ยิ่งไปกว่านั้น ความรักต้องไม่นำไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับสิ่งที่สมัยนี้เรียกว่า “เปลี่ยนศาสนา” รักเป็นอิสระ จะต้องไม่ใช้ความรักเป็นวิธีการที่จะได้มาซึ่งเป้าประสงค์อื่น³⁰ แต่นี่ไม่ได้หมายความว่า เมตตากิจต้องไม่มีพระเจ้าหรือพระคริสตเจ้าเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะความรักนั้นเกี่ยวข้องกับมนุษย์ทั้งครบ บ่อยครั้งสาเหตุหลักที่สุดของความทุกข์ทรมานคือการขาดพระเจ้า ผู้ที่ทำงานเมตตากิจในพระศาสนจักรจะต้องไม่บังคับผู้อื่นให้มารับความเชื่อของพระศาสนจักร พวกเขาต้องตระหนักว่าความรักที่บริสุทธิ์และมีใจกว้างคือ ประจักษ์พยานที่ดีที่สุดต่อพระเจ้าที่เราเชื่อ และเพราะพระองค์เราจึงถูกผลักดันให้ต้องมีความรัก คริสตชนย่อมทราบดีว่าเมื่อใดที่ควรจะพุดถึงพระเจ้า และเมื่อใดควรเงียบดีกว่าแล้วปล่อยให้ความรักพุดเอง เขาทราบว่าพระเจ้าคือความรัก (เทียบ 1 ยน 4:8) และจะสัมผัสกับการประทับอยู่ของพระได้ ณ เวลานั้นเอง เมื่อสิ่งที่เราทำแต่สิ่งเดียวคือรัก เขาทราบว่า การไม่สนใจในความรักคือการไม่สนใจพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์ เป็นความพยายามที่จะทำอะไรโดยไม่มีพระเจ้า ดังนั้น การปกป้องพระนามพระเจ้าและมนุษย์ที่ดีที่สุดอยู่ที่ความรัก เป็นหน้าที่ของหน่วยงานเมตตาธรรมต่างๆ ของพระศาสนจักร ที่จะต้องสร้างความตระหนักแก่บรรดาสมาชิกในเรื่องนี้ให้มาก เพื่อที่พวกเขาจะได้ปฏิบัติภารกิจ ทั้งในการพุด ในความเงียบและในตัวอย่าง พวกเขาจะได้เป็นประจักษ์พยานที่มีความน่าเชื่อถือต่อพระคริสตเจ้า

ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่องานเมตตาธรรมของพระศาสนจักร

32. ในที่สุด เราต้องหันกลับไปให้ความสนใจกันอีกครั้งหนึ่งต่อผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานเมตตาธรรมของพระศาสนจักร เราได้ได้รื้อตรงไปแล้วว่า ผู้ปฏิบัติงานเมตตาธรรมต่างๆ ของพระศาสนจักร แท้จริงก็คือ พระศาสนจักรเองในทุกระดับนั้น ไม่ว่าจะเป็นระดับวัด ระดับพระศาสนจักรแห่งใดแห่งหนึ่ง หรือแม้แต่ระดับพระศาสนจักรสากล ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นการเหมาะสมที่สุดที่สมเด็จพระสันตะปาปาปอลที่ 6 ได้ทรงสถาปนาสมณสภา *Cor Unum* ขึ้นให้เป็นหน่วยงานของสันตะสำนักรับผิดชอบในการประสานงานและประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ผู้ทำงานด้านเมตตาธรรม ที่ได้รับการสนับสนุนจากพระศาสนจักรคาทอลิก เพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้างส่วนกลางของสันตะสำนัก พระสังฆราชในฐานะที่เป็นผู้สืบตำแหน่งจากอัครสาวก มีความรับผิดชอบเบื้องต้นในการปฏิบัติตามโครงการต่างๆ ของพระศาสนจักรท้องถิ่นดังที่มีกล่าวไว้ในหนังสือกิจการของอัครสาวก (เทียบ กจ 2:42-44) ณ วันนี้เฉกเช่นกับในอดีต พระศาสนจักรในฐานะที่เป็นครอบครัวของพระเจ้า ต้องเป็นสถานที่ที่คอยให้ความช่วยเหลือและได้รับความช่วยเหลือ และในขณะเดียวกันยังเป็นสถานที่ที่ผู้คนพร้อมที่จะรับใช้ ผู้ที่อยู่นอกกรอบพระศาสนจักรที่ต้องการความช่วยเหลือ ในพิธีบวชพระสังฆราชก่อนการอภิเษก ผู้สมัครต้องตอบหลายคำถามที่เป็นประเด็นสำคัญ ในหน้าที่ รวมถึงอธิบายถึงหน้าที่ต่างๆ แห่งพันธกิจในอนาคตด้วย พระสังฆราชให้สัตยาบันอย่างเปิดเผยว่า ในพระนามของพระคริสตเจ้า ท่านจะให้การต้อนรับและมีใจเมตตาต่อคนยากคนจนและต่อทุกคนที่ต้องการความบรรเทาและความช่วยเหลือ³¹ กฎหมายพระศาสนจักรในบทที่เกี่ยวกับพันธกิจของพระสังฆราช ไม่ได้มีการพูดถึงความรักไว้เป็นบทต่างหากในภารกิจของพระสังฆราช แต่กล่าวด้วยคำพูดทั่วไปถึงความรับผิดชอบของพระสังฆราชให้ประสานงานต่างๆ ของการแพร่ธรรม โดยคำนึงถึงลักษณะจำเพาะของแต่ละงาน³² แต่เมื่อไม่นานมานี้ คู่มือพันธกิจในการอภิบาลของพระสังฆราชได้มีการกล่าวไว้อย่างเจาะจงและชัดเจน เกี่ยวกับหน้าที่ในเรื่องของความรักว่า เป็นความ

รับผิดชอบของพระศาสนจักรทั้งมวลและของพระสังฆราชแต่ละองค์ใน
สังฆมณฑลของตน³³ อีกทั้งได้มีการเน้นว่า การปฏิบัติความรักเป็นงานของ
พระศาสนจักรโดยตรง เช่นเดียวกับพันธกิจแห่งการประกาศพระวาจาและการโปรด
ศีลศักดิ์สิทธิ์ มันเป็นส่วนที่มีความสำคัญส่วนหนึ่งในพันธกิจของพระศาสนจักรมา
ตั้งแต่แรกเริ่มเดิมที³⁴

33. เกี่ยวกับบุคลากรที่จะทำหน้าที่ปฏิบัติเมตตากิจของพระศาสนจักรในระดับที่
เป็นรูปธรรมนั้น ได้มีการกล่าวกันไปแล้วถึงประเด็นสำคัญของมัน กล่าวคือ
พวกเขาจะต้องไม่ได้รับแรงบันดาลใจจากอุดมการณ์ต่างๆ ที่มุ่งไปในการพัฒนาโลก
ให้ดีขึ้นเท่านั้น หากแต่จะต้องถูกนำโดยความเชื่อซึ่งทำงานโดยอาศัยความรัก
(เทียบ กท 5:6) ความสำนึกที่ว่า ในพระคริสตเจ้า พระเจ้าได้ทรงมอบตนเองเพื่อ
เรา แม้กระทั่งสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน ต้องเป็นแรงบันดาลใจให้เรามีชีวิตไม่ใช่
เพื่อตัวเราเอง แต่เพื่อพระองค์และพร้อมกันกับพระองค์เพื่อผู้อื่น ใครที่รักพระ
คริสตเจ้าก็รักพระศาสนจักรด้วย พร้อมทั้งปรารถนาที่จะให้พระศาสนจักรเป็น
ภาพลักษณ์และเครื่องมือแห่งความรักที่ไหลหลั่งมาจากพระคริสตเจ้า บุคลากรของ
หน่วยงานคาทอลิกเมตตาธรรมทุกหน่วย จึงต้องทำงานกับพระศาสนจักรและกับ
พระสังฆราช เพื่อความรักของพระเจ้าจะได้สามารถแผ่กระจายไปทั่วโลก โดย
อาศัยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติความรักของพระศาสนจักร พวกเขาปรารถนาที่
จะเป็นประจักษ์พยานของพระเจ้าและของพระคริสตเจ้า และด้วยเหตุนี้ พวกเขา
ก็ปรารถนาที่จะทำดีแก่ทุกคนโดยอิสระเสรีไม่ต้องมีใครมาบังคับ

34. การเปิดใจกว้างภายในต่อมิตินี้ของพระศาสนจักร มีแต่จะช่วยผู้ที่ทำงานด้าน
เมตตาธรรมให้ทำงานอย่างกลมเกลียวสมานฉันท์กับองค์กรต่างๆ ในการรับใช้
ความต้องการที่มาในรูปแบบต่างๆ แต่ในแง่หนึ่งต้องให้ความเคารพสิ่งที่เป็
นลักษณะจำเพาะเกี่ยวกับการรับใช้ ซึ่งพระคริสตเจ้าทรงเรียกร้องจากสานุศิษย์ของ
พระองค์ ในข้อความเกี่ยวกับความรัก (เทียบ 1 คร 13) นักบุญเปาโลสอนเราว่าเป็น

อะไรที่มากไปกว่ากิจกรรมล้วนๆ “หากข้าพเจ้ามอบทุกสิ่งที่ข้าพเจ้ามีให้แก่ผู้อื่น ถ้าข้าพเจ้ายอมให้อากายของข้าฯ ไปเผาไฟ แต่ถ้าข้าพเจ้าไม่มีความรัก ข้าพเจ้าก็ไม่ได้อะไรเลย” (วรรค 3) ข้อความตอนนี้ต้องเป็นแม่บทแห่งการรับใช้ทุกชนิดของ พระศาสนจักร สรุปการไตร่ตรองทุกอย่างเกี่ยวกับความรักที่เราได้ให้ไว้ตลอด สมณสาสน์ฉบับนี้ งานทุกอย่างจะขาดความสมบูรณ์เสมอ นอกจากว่าเป็นการ แสดงออกอย่างเห็นได้ชัดเจนว่า เป็นความรักต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นความรักที่ได้รับการหล่อเลี้ยงจากการที่ได้สัมผัสกับพระคริสตเจ้า การนำเอาตัวเองไปมีส่วนร่วม อย่างลึกซึ้งต่อความต้องการและความทุกข์ของผู้อื่น กลายเป็นการแบ่งปันชีวิต ตัวเองแก่พวกเขา หากของขวัญของข้าพเจ้ามิได้บ่งว่า มาจากความสุภาพอ่อนตน แล้ว ข้าพเจ้าต้องมอบให้ผู้อื่นมิใช่แต่เพียงบางสิ่งที่เป็นของข้าพเจ้าเท่านั้น แต่มอบ ตัวข้าพเจ้าเองพร้อมกับของขวัญนั้นด้วย

35. การรับใช้ผู้อื่นอย่างถูกต้องนี้จะนำเราไปสู่ความสุภาพด้วย ผู้ที่รับใช้จะต้อง ไม่คิดว่าตนเหนือกว่าคนที่ตนรับใช้ ถึงแม้ว่าสถานะภาพของผู้นั้นจะน่าสมเพช เพียงใดก็ตามในขณะนั้น พระคริสตเจ้าทรงเสด็จมารับตำแหน่งที่ต่ำต้อยที่สุดใน โลก นั่นคือ ไม้กางเขน และอาศัยความสุภาพนี้เอง ที่พระองค์ทรงไถ่กู้เราและ เสด็จมาช่วยเราอยู่เสมอ ผู้ที่มีความสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้จะทราบดีว่า ในการ ช่วยผู้อื่นนั้นพวกเขาเองจะได้รับความช่วยเหลือด้วย การที่สามารถช่วยเหลือผู้อื่น ได้นั้นไม่ใช่เป็นเพราะกุศลบุญหรือความสำเร็จอะไรในตัวของมันเองเลย หน้าที่นี้ เป็นพระพรหรรษา ยิ่งเราจะให้ผู้อื่นมากเท่าใด เรายิ่งจะเข้าใจและสามารถที่จะ ชื่นชมพระวาจาของพระคริสตเจ้าที่กล่าวว่า “เราเป็นผู้รับใช้ที่ไร้ค่า” (ลก 17:10) เรา ตระหนักดีว่าเราไม่ได้กระทำกิจเมตตาเพราะความเหนือกว่าผู้อื่นหรือมีความเก่งกาจ ส่วนตัว แต่เป็นเพราะว่าพระเจ้าได้ทรงโปรดให้เราสามารถทำเช่นนั้น จะมีบางครั้ง ที่ภาระและความต้องการเมื่อเทียบกับความจำกัดของเราเอง อาจทำให้เราเกิดท้อแท้ ได้ แต่ในบัดดลนั้นนั่นเองเราจะได้รับบทเรียนว่า ในที่สุดแล้ว เราเป็นเพียง เครื่องมือในพระหัตถ์ของพระเจ้า การเรียนรู้นี้จะช่วยเราให้หลุดพ้นจากความคิดว่า

เราแต่ลำพังที่ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวในการสร้างโลกให้น่าอยู่ขึ้น เรา
จะพยายามทำทุกสิ่งที่เราสามารถด้วยใจสุภาพ และในความสุภาพเช่นกัน ที่เรา
จะมอบทุกสิ่งทุกอย่างไว้ในพระหัตถ์ของพระองค์ พระเจ้าทรงเป็นผู้ปกครองโลก
ไม่ใช่เรา เราขอการรับใช้แค่พระองค์เท่าที่กำลังของเราจะสามารถทำได้ และ
ตราบเท่าที่พระองค์จะประทานผลกำลังให้ แต่ว่า การทำทุกสิ่งที่เราสามารถด้วย
ผลกำลังทุกอย่างที่เรามี เป็นภารกิจที่ทำให้ผู้รับใช้ที่ดีของพระเยซูคริสต์เจ้าจะต้อง
สาละวนอยู่เสมอ” (2 คร 5:14)

36. เมื่อเราพิจารณากันถึงความต้องการต่างๆ มากมายมหาศาลของผู้อื่น ในแง่
หนึ่งเราอาจถูกกดดันให้เกิดอุดมการณ์ตั้งเป้าหมาย ที่จะทำงานเกี่ยวกับประเด็นการ
ปกครองโลกของพระเจ้า ซึ่งคงยากที่จะทำได้ กล่าวคือ แก้ปัญหาให้ลุ่ส่วงไป
ทุกประาะ หรือเราอาจถูกประจัญให้อยอมแพ้ เพราะดูเหมือนว่าเรา ไม่สามารถที่จะ
แก้ปัญหาใดได้เลย ในเวลาดังกล่าว ความสัมพันธ์ที่มีชีวิตกับพระคริสต์เจ้าเป็นเรื่อง
จำเป็น หากเราอยากที่จะเดินไปในหนทางที่ถูกต้อง โดยไม่ตกเป็นเหยื่อแห่งความ
เห่อเหิมในการประณามเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ นอกจากจะไม่สร้างสรรค์
แล้ว ยังจะก่อให้เกิดผลในทางลบด้วย หรือมีฉะนั้น ก็อาจทำให้เราอยากยกธงขาว
ซึ่งเท่ากับเป็นการปิดกั้นตัวเราไม่ได้รับการชักนำจากความรักในการรับใช้ผู้อื่น การ
สวดภาวนาในฐานะที่เป็นเพียงเครื่องมือที่จะต้องเติมเต็มพลังใหม่จากพระคริสต์เจ้า
นั้น เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะต้องบริหารจัดการโดยทันที ผู้ที่สวดภาวนา
ไม่ได้ ก็สูญเสียเวลาไปเปล่าๆ ถึงแม้ว่าสถานการณ์บางอย่างอาจรุนแรงและเรียวร้อง
ให้ต้องรีบทำงานโดยมิรอช้า ความศรัทธาที่ได้เป็นอุปสรรคต่อการดิ้นรนต่อสู้เพื่อ
ขจัดความยากจนของเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะถึงขั้นรุนแรงเพียงใดก็ตาม อาศัยตัวอย่าง
ของบุญราศีเทเรซาแห่งกัลกัตตา ความจริงปรากฏให้เห็นชัดเจนว่า เวลาที่อุทิศแด่
พระในการสวดภาวนานั้น ไม่ได้ทำให้เราหันเหไปจากการรับใช้เพื่อนบ้านอย่าง
ทุ่มเทและอย่างมีประสิทธิภาพเท่า นั้น แต่ยังเป็นต้นกำเนิดแห่งการรับใช้ที่ไม่รู้จัก

เหน็ดเหนื่อยด้วย ในจดหมายเทศกอลมหาพรตปี 1996 นูญราศีเทเรซาเขียนถึงเพื่อนร่วมงานของเธอว่า “เราต้องการความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับพระเจ้าในชีวิตประจำวันของเรา เราจะได้รับสิ่งนี้ได้อย่างไร? อาศัยการสวดภาวนา”

37. ถึงเวลาแล้วที่จะต้องประกาศยืนยันถึงความสำคัญของการสวดภาวนา ในขณะที่ต้องเผชิญอยู่กับกิจการงานและความโน้มแน่วไปทางกระแสโลกของบรรดาคริสตชนจำนวนมาก ที่ปฏิบัติพันธกิจเกี่ยวกับงานเมตตาธรรม เป็นสิ่งชัดเจนว่า คริสตชนที่สวดภาวนาจะไม่อวดอ้างว่า ตนสามารถเปลี่ยนแผนการของพระเจ้าได้หรือแก้ไขสิ่งที่ตนเห็นล่วงหน้าได้ ตรงกันข้าม เขาจะหันไปสัมผัสกับพระบิดาของพระเยซูคริสตเจ้า วิงวอนพระองค์ให้เสด็จมาประทับอยู่พร้อมกับความบรรเทาของพระจิตเจ้าสำหรับเขาและต่อกรงานของเขา การมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับพระเจ้าและการปล่อยวางทุกสิ่งไว้ในพระประสงค์ของพระองค์ สามารถช่วยมนุษย์มิให้ตกต่ำลง และช่วยเขาให้รอดพ้นจากการกลายเป็นเหยื่อคำสอนแห่งความบ้าคลั่งและการก่อการร้ายได้ ทศนคติทางศาสนาที่ถูกดัดแปลงจะช่วยมนุษย์ไม่ให้ไปพิพากษาพระเจ้า ไม่ให้กล่าวหาพระองค์ที่ปล่อยให้มีคนยากจน และที่พระองค์ไม่มีความเห็นอกเห็นใจต่อสิ่งสร้างของพระองค์ เมื่อคนเราหาเรื่องกับพระเจ้าเพื่อปกป้องมนุษย์ เขาจะหันหน้าไปหาใครเมื่อกิจการของมนุษย์เกิดความล้มเหลว?

38. แน่นอนว่า มหานุรุษโยบอาจบ่นกับพระเจ้าได้ถึงความทุกข์ทรมานมากมายในโลกที่แสนสาหัส และดูเหมือนจะหาเหตุผลมาอธิบายไม่ได้ ในความเจ็บปวดทรมานท่านร้องออกมาว่า “โอ้ ข้าฯ รู้ว่าข้าฯ จะพบพระองค์ได้ที่ไหน ข้าฯ รู้ว่าข้าฯ อาจได้ไปยังพระบัลลังก์ของพระองค์... ข้าฯ จะเรียนรู้ว่าพระองค์จะทรงตอบข้าฯ ว่าอย่างไร จะเข้าใจว่าพระองค์จะทรงมีพระคำรัสกับข้าฯ ว่าอย่างไร ในความยิ่งใหญ่แห่งพละานุภาพของพระองค์ พระองค์จะทรงพอพระทัยในตัวข้าฯ ไหม?... เหตุฉะนั้น ข้าฯ จึงรู้สึกตระหนก เมื่อต้องอยู่ต่อหน้าพระพักตร์ของพระองค์ เมื่อข้าฯ ไตร่ตรอง

ดูแล้ว ข้าฯ รู้สึกยำเกรงพระองค์ พระเจ้าได้ทรงทำให้หัวใจของข้าฯ อ่อนเปลี้ย พระผู้ทรงฤทธานุภาพทำให้ข้าฯ ตกใจกลัว” (23:3, 5-6, 15-16) บ่อยครั้งเราไม่อาจเข้าใจว่าเหตุใดพระเจ้าจึงไม่ยอมเข้ามาแก้ไข แต่พระองค์ก็ไม่ทรงห้ามเราไม่ให้ร้องออกมา เช่นพระเยซูที่ร้องบนไม้กางเขนว่า “ข้าแต่พระเจ้าของข้าพเจ้า เหตุใดพระองค์จึงทรงทอดทิ้งข้าพเจ้า?” (มธ 27:46) เราควรตั้งคำถามนี้ในการสนทนากับพระองค์ ด้วยการสวดภาวนาต่อหน้าพระพักตร์พระองค์ว่า “ข้าแต่พระเจ้า พระผู้ศักดิ์สิทธิ์และองค์แห่งความจริง ความทุกข์ทรมานนี้จะนานอีกสักแค่ไหน?” (วอ 6:10) เป็นนักบุญเอากุสตีโนเองที่ให้คำตอบแก่เราในเรื่องของความทุกข์ทรมานว่า “หากท่านเข้าใจพระองค์ พระองค์ก็ไม่ใช่พระเจ้า” - *Si comprehendis, non est Deus*”³⁵ การประทุษร้ายของเราไม่ได้ตั้งใจที่จะทำทนายพระเจ้า หรือหมายความว่า ในพระเจ้านั้น เกิดมีความผิดพลาด ความอ่อนแอ หรือการเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ก็หาไม่ สำหรับผู้ที่มีความเชื่อ เป็นไปไม่ได้ที่จะคิดว่าพระเจ้าสิ้นแล้วซึ่งพละานุภาพ หรือคิดว่า “บางทีพระองค์ทรงนอนหลับ” (เทียบ 1 พกษ 18:27) ทว่า การร้องของเรา เลกเช่นพระเยซูบนไม้กางเขน คือวิธีที่ดีที่สุดและลึกล้ำสุดในการยืนยันความเชื่อของเราในพละานุภาพอันยิ่งใหญ่หาที่สุคติมิได้ของพระองค์ แม้ในความพิศวาสและยากที่จะเข้าใจโลกรอบตัว คริสตชนก็ยังมีความเชื่อใน “ความดีและความรักเมตตาของพระเจ้า” (ทต 3:4) ถึงแม้จะจมดิ่งอยู่ในความยุ่งเหยิงซับซ้อนของประวัติศาสตร์ เช่นเดียวกันกับผู้อื่น คริสตชนยังมีความมั่นใจเหนียวแน่นว่า พระเจ้าคือพระบิดาของเราและทรงรักเรา ถึงแม้เราจะไม่เข้าใจว่าทำไมพระองค์ถึงเจียบเลຍอยู่ก็ตาม

39. ความเชื่อ ความไว้วางใจ และความรักต้องดำเนินไปพร้อมกัน เราปฏิบัติความไว้วางใจโดยอาศัยฤทธิ์กุศลแห่งความเพียรทน ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีเสมอ แม้ท่ามกลางสิ่งที่ดีเหมือนจะลี้มเลว และอาศัยฤทธิ์กุศลแห่งความสุภาพอ่อนตน ซึ่งยอมรับรหัสธรรมเร้นลับของพระเจ้าและวางใจในพระองค์ แม้ยามที่อยู่ในความมืดมิด ความเชื่อสอนเราว่า พระเจ้าทรงมอบพระบุตรของพระองค์เพราะเห็นแก่เรา และ

ทรงมอบความแน่นอนว่าเราจะได้รับชัยชนะ พระเจ้าคือความรัก! ซึ่งจะเปลี่ยน
ความอดทนและความสงสัยของเราให้กลายเป็นความหวังว่าพระเจ้าทรงถือโลกไว้ใน
ในอุ้งพระหัตถ์ของพระองค์ และอย่างที่คุณท่ายของหนังสือวิวรณ์บันทึกไว้ว่า
ถึงแม้จะมีความมืดมนรอบทิศ สุดท่ายแล้วพระองค์จะทรงมีชัยในพระสิริรุ่งโรจน์
ความเชื่อที่มองเห็นความรักของพระเจ้าที่ทรงเผยออกในดวงหทัยของพระเยซูที่ถูก
ทิ่มแทงบนไม้กางเขนนั่นจะทำให้เกิดความรัก ความรักคือแสงสว่าง และในที่สุด
แสงสว่างเดียวนี้ที่คอยส่งความสว่างมายังโลกที่กำลังมืดมัวลง และที่คอยให้ความ
กล้าหาญอันจำเป็นแก่เรา ที่ทำให้เราสามารถดำเนินชีวิตต่อไปและทำงานต่อไป
ความรักนั้นเกิดขึ้นได้ และเราสามารถปฏิบัติมันได้ เพราะว่าเราถูกสร้างขึ้นตาม
ภาพลักษณ์ของพระเจ้า นี่คือการเชื่อเชิญที่เราปรารถนามอบให้ทุกคนในสมณสาสน์
ฉบับนี้ ขอให้ทุกคนแสวงหาประสบการณ์ความรักกับพระเจ้า และอาศัยวิธีนี้ขอให้
นำความสว่างของพระเจ้าเข้ามาสู่โลกของเราด้วย

สรุป

40. สุดท้ายขอให้เรามาศึกษาบรรดานักบุญร่วมกัน นักบุญที่เป็นแบบฉบับในการปฏิบัติเมตตากิจ ความคิดแรกของเราเล่นไปที่นักบุญมาร์ติน แห่งตูร์ (ค.ศ. 397) ท่านเป็นทหาร เป็นทาส แล้วเป็นพระสังฆราช ท่านเป็นประจักษ์พยานที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่าอันจะหาใดมาทดแทนไม่ได้ ในการเป็นประจักษ์พยานส่วนตัวเรื่องของการรัก ณ ประตูนีเมืองเอมียัน มาร์ติน ได้มอบเสื้อคลุมครึ่งตัวของท่านแก่คนจนคนนั้นเองพระเยซูได้ทรงประจักษ์มาหาท่านในความฝันโดยสวมเสื้อคลุมครึ่งตัวนั้นเท่ากับเป็นการยืนยันความจริงอมตะของพระวรสารที่กล่าวว่า “เราเปลือยเปล่า ท่านก็ได้มอบเครื่องนุ่งห่มแก่เรา ... ท่านทำสิ่งใดต่อพี่น้องผู้ต่ำต้อยที่สุดของเรา ท่านก็ทำต่อเราเอง” (มธ 25:36, 40) ³⁶ ในประวัติศาสตร์พระศาสนจักร มีประจักษ์พยานถึงความรักมากมายที่เราอาจอ้างอิงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในบรรดาอารามนักพรตต่างๆ ตั้งแต่สมัยแรกๆ เริ่มจากนักบุญแอนโทนี (ค.ศ. 356) นักพรตตามอารามต่างๆ ดังกล่าวได้แสดงเมตตากิจแห่งความรักต่อเพื่อนบ้านไว้มากมาย ในการสัมผัส “ตัวต่อตัว” กับพระเจ้าผู้ทรงเป็นองค์แห่งความรัก นักพรตได้สัมผัสกับแรงบันดาลใจที่บังคับให้พวกเขาเปลี่ยนชีวิตทั้งชีวิตของตน ให้คอยรับใช้เพื่อนบ้าน นอกเหนือไปจากรับใช้พระเจ้า นี้อธิบายได้เป็นอย่างดีถึงการเน้นเป็นพิเศษเกี่ยวกับการให้การต้อนรับ ให้ที่พักพิง และการเอาใจใส่ดูแลผู้ที่เจ็บไข้ได้ป่วยที่อยู่รอบๆ อาราม นอกนั้นยังเป็นการอธิบายได้เป็นอย่างดีถึงความคิดริเริ่มต่างๆ ในประเด็นที่เกี่ยวกับสวัสดิการของมนุษย์ และการอบรมแบบคริสตชนที่มุ่งประเด็นไปที่คนจนเป็นอันดับแรก ผู้ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายแรกของการดูแลเริ่มต้นโดยอารามนักพรตและคณะนักบวช ที่ถือความยากจนต่างๆ และต่อมาโดยสถาบันนักบวชชายหญิงต่างๆ ตลอดเวลาแห่งประวัติศาสตร์พระ ศาสนจักร บรรดานักบุญเหล่านั้นได้แก่ ฟรังซิสแห่งอัสซีซี อิกญาซีโอแห่งโลโยลา ยอห์นแห่งพระเจ้า คามิลโล เดอ เลลลิส วินเซนต์ เดอ ปอล หลุยส์ เดอ มาร์ยัค ยิวเซปเป ก็อตโตเลงโก

ยอห์น บอสโก ลุยอีอี โอรีโอเน เทเรซาแห่งกัลกัตตา ฯลฯ ท่านเหล่านี้เป็นเพียงบางตัวอย่างที่เป็นประจักษ์พยาน และเป็นแบบฉบับในรูปของงานสังคมสงเคราะห์ที่ผู้ผู้นำใจดีควรนำไปเป็นแบบอย่าง

41. ผู้ที่โดดเด่นที่สุดในบรรดานักบุญทั้งหลายได้แก่แม่พระ มารดาของพระคริสตเจ้าและผู้ทรงเป็นกระจกเงาแห่งความศักดิ์สิทธิ์ทั้งปวง ในพระวรสารของนักบุญลูกา เราทราบว่าพระนางทรงปฏิบัติกิจแห่งความรักต่อญาติเอเลซาเบธ ซึ่งแม่พระทรงไปอยู่คอยรับใช้ “ประมาณ 3 เดือน” (1:56) ในช่วงก่อนใกล้คลอด พระนางทรงกล่าวในโอกาสนั้นว่า “วิญญาณของข้าพเจ้าสรรเสริญพระเป็นเจ้า” - “*Magnificat anima mea Dominum*” (ลก 1:46) ในคำกล่าวดังกล่าว พระนางทรงเผยให้เห็นถึงโครงการทั้งชีวิตของแม่พระ ไม่ได้ตั้งเอาตนเองเป็นศูนย์กลาง แต่ปล่อยที่ไว้ให้พระเจ้าซึ่งพระแม่เจ้าทรงสัมผัสอยู่เสมอด้วยการสวดภาวนาและการรับใช้เพื่อนบ้าน - เมื่อนั้นเท่านั้น ที่ความดีจะคืบคลานเข้ามาสู่โลก ความยิ่งใหญ่ของแม่พระอยู่ในความจริงที่ว่า แม่พระต้องการที่จะสรรเสริญและถวายเกียรติแด่พระเจ้ามิใช่ตนเอง แม่พระเป็นผู้ต่ำต้อย ความปรารถนาแต่ประการเดียวของแม่พระคือการเป็นข้ารับใช้ของพระคริสตเจ้า (เทียบ ลก 1:38, 48) แม่พระทราบดีว่า แม่พระจะมีส่วนร่วมในการไถ่กู้โลก แทนที่มัวแต่จะทำตามโครงการของตน แม่พระทรงมอบตัวแม่พระเองโดยสิ้นเชิงไว้ในพระหัตถ์ของพระเจ้า สดแล้วแต่พระองค์จะทรงจัดการ แม่พระเป็นผู้ที่มีความเชื่อในคำสัญญาของพระเจ้าและรอคอยความรอดของชนชาติอิสราเอล เทวทูตจึงได้มาหาแม่พระและเรียกร้องให้แม่พระรับใช้คำสัญญาเหล่านั้น แม่พระเป็นสตรีที่มีความเชื่อ เอลิซาเบธกล่าวกับแม่พระว่า “เป็นบุญล้นแก่เธอที่เชื่อ” (เทียบ ลก 1:45) บทสดุดีมักฉีฟีกัต *Magnificat* อาจกล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบแห่งดวงวิญญาณของแม่พระ - สานทอดมาจากคำแห่งพระคัมภีร์ล้วนๆ คำที่เอามาจากพระวาจาของพระเจ้า ณ จุดนี้เราจะเห็นได้ว่า แม่พระเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพระวาจาของพระเจ้าเพียงใด พระวาจาของพระเจ้ากลายเป็นพระวาจาของแม่พระ แม่พระทรงชำนาญคล่องแคล่วมากกับพระวาจานี้ แม่พระ

ทรงกล่าวและคิดพร้อมกันกับพระวาจาของพระเจ้า พระวาจาของพระเจ้ากลายเป็นคำกล่าวของแม่พระ และวาจาของแม่พระมาจากพระวาทะของพระเจ้า ณ ที่นี้เราเห็นแล้วว่า ความคิดของแม่พระถูกปรับให้ตรงกับความคิดของพระเจ้าอย่างไร ความปรารถนาของแม่พระตรงกับความต้องการของพระเจ้าอย่างไร เพราะแม่พระหยิ่งรักถืออย่างแท้จริงในพระวาทะของพระเจ้า แม่พระจึงสามารถเป็นมารดาของพระวาทะที่ทรงมาบังเกิดเป็นมนุษย์ สุดท้าย แม่พระคือสตรีผู้ที่มีความรัก จะเป็นอย่างไรไปได้หรือไม่? ในฐานะผู้ที่มีความเชื่อ คิดด้วยความคิดของพระเจ้า และปรารถนาด้วยความปรารถนาของพระเจ้า แม่พระจะเป็นอื่นไปไม่ได้ นอกจากจะเป็นสตรีที่เปี่ยมด้วยความรัก เราสัมผัสสิ่งนี้ได้จากพฤติกรรมที่สงบเงียบของพระนาง ดังที่มีคำบอกเล่าไว้ในพระวรสารตอนที่แม่พระยังอยู่ในเยรูซาเลม เราสัมผัสได้ในความละเอียดสุขุม ตอนที่แม่พระทรงมองเห็นความต้องการของคู่อุปถัมภ์ที่เมืองคานาซึ่งแม่พระนำไปบอกพระเยซูเจ้า เราเห็นความสุภาพของแม่พระ ตอนที่แม่พระถอยไปอยู่หลังฉากในช่วงชีวิตสาธารณะของพระเยซูเจ้า โดยแม่พระทราบดีว่า พระบุตรของแม่พระจะต้องสร้างครอบครัวใหม่ อีกทั้งทราบว่า เวลาของแม่พระจะมาอีกครั้งพร้อมกันกับ ไม้กางเขน ซึ่งเป็นเวลาที่แท้จริงของพระเยซูเจ้า (เทียบ ยน 2:4; 13:1) ตอนที่อัครสาวกพากันหลบหนีไป แม่พระจะทรงประทับอยู่ ณ เทปเท้าไม้กางเขน (เทียบ ยน 19:25-27) และต่อมาในช่วงที่พระจิตเจ้าทรงเสด็จลงมา ก็เป็นพวกเขาที่ห้อมล้อมแม่พระในขณะที่เฝ้ารอการเสด็จมาของพระจิตเจ้า (เทียบ กจ 1:14)

42. ชีวิตของบรรดานักบุญมิได้จำกัดอยู่ในประวัติตอนที่พวกท่านมีชีวิตอยู่บนโลกนี้เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการอยู่และร่วมทำงานในพระเจ้าหลังความตายด้วย มีสิ่งหนึ่งที่ชัดเจนในบรรดานักบุญ กล่าวคือ ผู้ที่เข้าใกล้พระเจ้าจะไม่เห็นห่างไปจากมนุษย์แต่จะอยู่ใกล้ชิดกับพวกเขา เราพบความจริงนี้ได้อย่างชัดเจนไม่ใช่ที่ไหนเลย นอกจากในแม่พระ พระคำรัสของพระคริสตเจ้าจากบนไม้กางเขนต่อยอห์นและต่อสาวกทุกคน “นี่แน่ะ แม่ของเจ้า” (ยน 19:27) ถูกรื้อฟื้นให้สมบูรณ์ขึ้นมาใหม่ใน

ทุกยุคทุกสมัย แม่พระได้กลายเป็นแม่ของผู้ที่มีความเชื่อทุกคน มนุษย์ชายหญิง
 ทุกเวลาและทุกแห่งหนต่างหันหน้าไปพึ่งความเมตตาเยี่ยงมารดา ความบริสุทธิ์
 พรหมจรรย์และพระหรรษทานของแม่พระในความต้องการและความปรารถนา
 ทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นในความสุขหรือความทุกข์ ยามโศกเศร้าเดียวดาย หรือใน
 ความเพียรพยายามทุกอย่าง พวกเขาได้รับพระพรแห่งคุณความดีและความรักอัน
 ไม่มีวันเปลี่ยนแปลง ที่แม่พระทรงโปรยออกมาจากส่วนลึกแห่งดวงหทัยของ
 พระนาง ประจักษ์พยานแห่งความกตัญญูที่มนุษย์ทุกทวีปทุกวัฒนธรรมมอบให้
 พระนางนั้น เป็นการบ่งบอกถึงการยอมรับในความรักบริสุทธิ์นั้น ซึ่งมีใช่เป็น
 ความรักที่แสวงหาตนเอง แต่เป็นความรักที่ทรงเมตตาปราณีแบบให้เปล่า ในเวลา
 เดียวกัน ความศรัทธาของสัตบุรุษแสดงให้เห็นถึงความชัดเจนว่า ความรักดังกล่าว
 เกิดขึ้นได้ คือผลแห่งความเป็นหนึ่งเดียวกันอย่างใกล้ชิดกับพระเจ้า ซึ่งโดยอาศัย
 ความใกล้ชิดนี้ วิญญาณของเราจึงเต็มเปี่ยมไปด้วยพระองค์ เป็นสภาพที่สามารถ
 ทำให้คนที่ได้ดื่มจากน้ำพุแห่งความรักของพระเจ้ากลายเป็นน้ำพุ ซึ่งจากน้ำพุนี้
 “ลำธารแห่งน้ำทรงชีวิตไหลออกไป” (ยน 7:38) ข้าแต่พระมารดาพรหมจารี โปรด
 แสดงให้เราเห็นว่า รักคืออะไร มีต้นกำเนิดมาจากไหน และจะได้รับพลังใหม่อย่าง
 สมบูรณ์ได้อย่างไร เราขอบพระศาสนจักร และพันธกิจของพระศาสนจักรไว้
 ในการรับใช้ความรักด้วยเทอญ

สันตะมารีอา มารดาพระเจ้า แม่พระได้ทรงมอบแสงสว่างแท้จริงอันได้แก่
 พระเยซูพระบุตรของแม่พระและพระบุตรของพระเจ้าให้แก่โลก แม่พระทรงมอบ
 ตนเองทั้งหมดแก่การเรียกร้องของพระเจ้า แม่พระจึงได้กลายเป็นบ่อน้ำพุแห่งความ
 ดีที่ล้นไหลมาจากพระองค์ โปรดทรงแสดงพระเยซูแก่เรา โปรดทรงนำพวกเราให้
 เข้าไปหาพระองค์ โปรดสอนเราให้รู้จักและรักพระองค์ เพื่อพวกเราจะได้สามารถ
 เป็นความรักได้อย่างแท้จริง และเป็นต้นกำเนิดแห่งน้ำทรงชีวิตท่ามกลางโลกที่
 หิวกระหายด้วยเทอญ

ให้ไว้ ณ กรุงโรม พระมหาวิหารนักบุญเปโตร

วันที่ 25 ธันวาคม สมโภชพระคริสตสมภพ ปี 2005 อันเป็นปีที่หนึ่งแห่งสมณสมัยของเร

เอกสารอ้างอิง

¹ Cf. *Jenseits von Gut und Bose*, IV, 168.

² X, 69

³ Cf. R. Descartes, (*Euvres*, ed. V. Cousin, vol. 12, Paris 1824, pp. 95ff.

⁴ II, 5: SCh 381, 196.

⁵ *Ibid.*, 198.

⁶ Cf. *Metaphysics*, XII, 7.

⁷ Cf. Ps.-Dionysius the Areopagite, who in his treatise *The Divine Names*, IV, 12-14: PG 3, 709-713 calls God both *eros* and *agape*.

⁸ Plato, *Symposium*, XIV-XV, 189c-192d.

⁹ Sallust, *De coniuratione Catilinae*, XX, 4.

¹⁰ Cf. Saint Augustine, *Confessions*, III, 6, 11: CCL 27, 32.

¹¹ *De Trinitate*, VIII, 8, 12: CCL 50, 287.

¹² Cf. *I Apologia*, 67: PG 6, 429.

¹³ Cf. *Apologeticum*, 39, 7: PL 1, 468.

¹⁴ *Ep. ad Rom.*, *inscr.*: PG 5, 80l.

¹⁵ Cf. St. Ambrose, *De officiis ministrorum*, II, 28, 140: PL 16, 141.

¹⁶ Cf. Ep. 83: J. Bidez, *L'Empereur Julien*, (*Euvres completes*, Paris 1960, v. I, 2, p. 145.

¹⁷ Cf. Congregation for Bishops, Directory for the Pastoral Ministry of Bishops *Apostolorum Successores* (22 February 2004), 194, Vatican City 2004, p. 213.

¹⁸ *De Civitate Dei*, IV, 4: CCL 47, 102.

¹⁹ Cf. Pastoral Constitution on the Church in the Modern World *Gaudium et Spes*, 36.

- ²⁰ Cf. Congregation for Bishops, *Directory for the Pastoral Ministry of Bishops Apostolorum Successiores* (22 February 2004), 197, Vatican City 2004, p. 217.
- ²¹ John Paul II, Post-Synodal Apostolic Exhortation *Christifideles Laici* (30 December 1988), 42: AAS 81 (1989), 472.
- ²² Cf. Congregation for the Doctrine of the Faith, *Doctrinal Note on Some Questions Regarding the Participation of Catholics in Political Life* (24 November 2002), 1: L'Osservatore Romano, *English Edition*, 22 January 2004, p. 5.
- ²³ *Ibid.*, 14.
- ²⁴ Decree on the Apostolate of the Laity *Apostolicam Actuositatem*, 8.
- ²⁵ *Ibid.*, 14.
- ²⁶ Cf. Congregation for Bishops, *Directory for the Pastoral Ministry of Bishops Apostolorum successors* (22 February 2004), 195, Vatican City 2004, pp. 214-216.
- ²⁷ Cf. John Paul II, Post-Synodal Apostolic Exhortation *Christifideles Laici* (30 December 1988), 41, AAS 81 (1989), 470-472.
- ²⁸ Cf. No. 32: AAS 80 (1988) 556.
- ²⁹ No. 43: AAS 87 (1995), 946.
- ³⁰ Cf. Congregation for Bishops, *Directory for the Pastoral Ministry of Bishops Apostolorum successors* (22 February 2004), 196, Vatican City 2004, p. 216.
- ³¹ Cf. Pontificale Romanum, *De ordinatione episcopo*, 43.
- ³² Cf. can. 394; *Code of Canons of the Eastern Churches*, can. 203.
- ³³ Cf. Nos. 193-198: pp. 212-219.
- ³⁴ *Ibid.*, 194: pp. 213-214.
- ³⁵ *Sermo* 52, 16: PL 38, 360.
- ³⁶ Cf. Sulpicius Severus, *Vita Sancti Martini*, 3, 1-3: SCh 133, 256-258.

บันทึก

[illegible]

บันทึก

This image shows a single sheet of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting or typing. There are no margins, text, or other markings on the paper.

